



OLOHUONE

Asiakkaiden mielipiteitä Kahvila Lutakosta ja sen kehityshaasteista

Anniina Tourunen

**Opinnäytetyö
Kesäkuu 2008**



**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Sosiaali- ja terveysala

Tekijä(t) TOURUNEN, Anniina	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 66	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus <input type="checkbox"/> Salainen _____ saakka	
Työn nimi Olohuone – Asiakkaiden mielipiteitä Kahvila Lutakosta ja sen kehityshaasteista		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) KETOLA, Tuija		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Työn tavoitteena oli kerätä asiakaspalautetta nuorisokahvilan toiminnasta sekä kehitysehdotuksia kahvilan tulevaisuutta ajatellen. Lisäksi työssä kartoitettiin alaikäisten asiakkaiden päihdekäyttäytymistä ja vapaa-ajanviettopoja. Työssä selvitettiin myös nuorten käsityksiä Walkers – nuorisokahvilaketjusta, johon Kahvila Lutakko liittyi helmikuussa 2008, sekä nuorten näkemyksiä Walkersiin liittymisen aiheuttamista mahdollisista muutoksista kahvilan toiminnassa.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin sekä määrällistä että laadullista tutkimusotetta. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kysely. Tutkimusaineisto kerättiin kahtena perjantai-iltana helmi-maaliskuussa 2008 Kahvila Lutakossa. Strukturoitujen kysymysten tulokset käsiteltiin määrällisesti ja havainnollistettiin kuvioin. Avointen kysymysten tulokset taas käsiteltiin teemoittain ja lisättiin täydentämään strukturoiduista kysymyksistä saatuja tuloksia.</p> <p>Työ osoitti, että Tanssisali Lutakon keikoilla käyville nuorille Kahvila Lutakko tarjoaa lämpimän tilan ja mukavan ilmapiirin, jossa odotella tulevaa keikkaa. Tuli myös esiin, että kahvilan asiakaskunnassa on nuoria, jotka tulevat kahvilaan tarkoituksenaan viettää laatuaikaa kavereiden kanssa. Kehitystoiveita nousi esiin erityisesti kahvilan sisustukseen ja musiikkivalikoimaan liittyen. Työn mukaan kahvilan asiakaskunnasta osa ei käytä päihteitä lainkaan, osa taas käyttää alkoholia ja tupakkaa keskimäärin muutaman kerran kuussa. Suurimmalla osalla nuorista ei ollut käsitystä Walkers – kahviloiden toiminnasta eivätkä he olleet havainneet selkeitä muutoksia kahvilan toiminnassa Walkers – ketjuun liittymisen jälkeen.</p> <p>Työn esiin tuomien seikkojen perusteella voidaan todeta, että kahvila on jo muodostunut tärkeäksi Tanssisali Lutakon alaikäisille asiakkaille, ja pienellä kehittämisellä siitä saadaan vielä viihtyisämpi ajanviettopaikka laajemmallekin joukolle nuoria.</p>		
Avainsanat (asiasanat) nuoret, nuorisotyö, vapaaehtoistyö, yhteisöllisyys, ehkäisevä päihdetyö		
Muut tiedot		

Date 2.6.2008

Author(s) TOURUNEN, Anniina	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 66	Language Finnish
	Confidential <input type="checkbox"/> Until _____	
Title Living room – Clients' opinions about Youth Café Lutakko and its development		
Degree Programme Degree programme in social services		
Tutor(s) KETOLA, Tuija		
Assigned by		
Abstract <p>The main purpose of the study was to collect feedback from young clients about the café and how it should be developed in the future. Another purpose of the study was to research the clients' use of intoxicants and ways of spending their spare time. The study also cleared up youths' views about Walkers youth café chain, which Youth Café Lutakko joined in February 2008, and the possible changes which have happened after joining the Walkers chain.</p> <p>The study was both quantitative and qualitative. The method of the study was a survey. The data was collected during two Friday evenings in February-March 2008 in Youth Café Lutakko. The answers to the structured questions were processed quantitatively and figures were used to exemplify the results. The answers to the open questions were processed by themes and added into the study to complete the results.</p> <p>The study showed, that Youth Café Lutakko offers its clients a nice atmosphere and a warm place to wait for a gig in the adjacent Tanssisali Lutakko. It also showed, that some of the clients come to the café just to spend time with their friends. Clients' ideas for developing the café concentrated mainly on the interior decoration and the music collection of the café. According to the study, some of the café's clients do not use intoxicants at all, while some of them use alcohol and cigarettes few times a month on average. Majority of the clients did not have an idea of the function of Walkers cafés and they had not noticed changes in Youth Café Lutakko after joining the Walkers.</p> <p>It can be stated that Youth Café Lutakko has already become an important place for underage clients of Tanssisali Lutakko and with development it will become an even more comfortable place to spend time for even larger number of young people.</p>		
Keywords youth, youth work, voluntary sector, community, substance abuse prevention work		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 Millaiseksi ajanviettopaikaksi nuoret kokevat Kahvila Lutakon?	2
2 Nuoret ja päihteet	3
2.1 Nuoruus elämänvaiheena	3
2.2 Nuorten päihteidenkäyttö ja päihteettömyys.....	4
3 Ehkäisevä päihdetyö	8
4 Yhteisöllisyys, yhteisö ja vapaaehtoistyö.....	12
4.1 Yhteisöllisyys ja yhteisö.....	12
4.2 Vapaaehtoistyö ja – toiminta yksilön näkökulmasta	14
4.3 Vapaaehtoistyön ja – toiminnan yhteiskunnallinen merkitys.....	15
5 Lutakon nuorisokahvila	17
5.1 Taustaorganisaatio Jelm ry:n kuvaus.....	17
5.2 Aseman lapset ry ja Walkers – toiminta.....	17
5.3 Kahvilan historia, toiminta-ajatus ja yhteistyökumppanit	18
5.4 Nuorisokahvilan tarve	19
6 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat.....	20
7 Tutkimusmenetelmän valinta, aineiston keruu ja analyysi	20
7.1 Tutkimusmenetelmän valinta.....	20
7.2 Kyselylomakkeen laatiminen ja aineiston keruu.....	22
7.3 Aineiston analyysi.....	23
7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	24
8 Tutkimuksen tulokset.....	26
8.1 Taustatiedot	26
8.2 Yhteisöllisyys	27
8.3 Päihteet.....	29
8.4 Walkers	33
8.5 Kahvilan rooli nuorten perjantai-illan vietossa	35
8.6 Kehittämisehdotukset ja palautteet.....	37
9 Johtopäätökset	41
9.1 Taustatiedot	41
9.2 Yhteisöllisyys	42
9.3 Päihteet.....	43
9.4 Walkers	45
9.5 Kahvilan rooli nuorten perjantai-illan vietossa	46
9.6 Kehittämisehdotukset ja palautteet	47
9.7 Vastauksia tutkimusongelmiin.....	52
10 Pohdinta	53
LÄHTEET	59
LIITTEET	62
Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje.....	62
Liite 2. Kyselylomake.....	63

KUVIOT

KUVIO 1. Kahvilan asiakkaiden ikä- ja sukupuolijakauma.....	26
KUVIO 2. Käyntikerrat Kahvila Lutakossa.....	27
KUVIO 3. Kenen kanssa asiakkaat viettävät aikaa kahvilassa?	28
KUVIO 4. Uusiin ihmisiin tutustuminen kahvilassa.....	28
KUVIO 5. Kahvilan avoimuus asiakkaiden mielestä.....	29
KUVIO 6. Käyttävätkö kahvilan asiakkaat päihteitä?	31
KUVIO 7. Kuinka usein asiakkaat käyttävät päihteitä?.....	32
KUVIO 8. Onko asiakkaan kaveri/läheinen ollut huolissaan asiakkaan päihteiden käytöstä?	32
KUVIO 9. Onko kahvilassa asiointi vaikuttanut asiakkaan päihteiden käyttöön/käyttämättömyyteen?	33
KUVIO 10. Mistä asiakas saanut tietää Kahvila Lutakon Walkersiin liittymisestä?	34
KUVIO 11. Onko asiakas huomannut muutoksia kahvilassa Walkersiin liittymisen jälkeen?.....	35

1 Millaiseksi ajanviettopaikaksi nuoret kokevat Kahvila Lutakon?

Julkisuudessa toistuvat usein käsitykset, joiden mukaan nuorille ei ole tarjolla tarpeeksi vapaa-aikaan liittyviä palveluita ja tiloja. Monet nuorisotilat muodostuvat hyvin nopeasti vain tietyn, pienen porukan paikoiksi ja karkottavat näin laajemman kävijäkunnan. Nuorisotilat sijaitsevat lähiöissä ja paikoissa, joissa nuoret liikkuvat ja joihin on helppo poiketa. Ne kuitenkin sulkevat ovensa varsinkin viikonloppuisin melko aikaisin. Nuorisotiloilla on myös usein alkoholin ja muiden päihteiden suhteen nollatoleranssi – sisään ei saa tulla yhtään nauttineena. Tämä on ymmärrettävää, koska kyse on työntekijöiden ja nuorten turvallisuuden takaamisesta ja kuntien yleisistä linjauksista nuorten päihteidenkäyttöön liittyen. Tästä herää kuitenkin kysymys: mihin menevät nuoret, jotka ovat saattaneet illan aikana esimerkiksi juoda jonkin verran olutta? Kuka heidän turvallisuudestaan huolehtii?

Yhdeksi uudeksi nuorten illanviettopaikaksi on vuoden sisällä muodostunut Kahvila Lutakko Tanssisali Lutakon alakerrassa. Tämä entinen teatterilämpö on toiminut 1.2.2008 alkaen Walkers Lutakko – nimellä perjantai-iltaisina. Sitä ennen kahvilaa on noin vuoden verran pidetty auki satunnaisemmin, lähinnä Tanssisali Lutakon keikoille tulevien alaikäisten asiakkaiden lämpimänä odotustilana, Kahvila Lutakkona. Kahvila toimii täysin vapaaehtoisvoimin. Monista muista nuorisotiloista ja –kahviloista poiketen Kahvila Lutakkoon/Walkers Lutakkoon saa tulla päihtyneenä. Asiakkaalla ei kuitenkaan saa olla hallussaan päihteitä, hän ei saa käyttää niitä kahvilan tiloissa tai lähiympäristössä ja hänen tulee muutenkin pystyä ”seisomaan omilla jaloillaan” ja huolehtimaan itsestään.

Olen itse työskennellyt Tanssisali Lutakkoa ylläpitävän Jyväskylän elävän musiikin yhdistys Jelmuryön vapaaehtoistyöntekijänä vuodesta 2001 lähtien. Opiskeluni alusta lähtien oli selvää, että tekisin opinnäytetyöni tähän ainokaiseen harrastukseeni liittyen. Ensin ajattelin yleisempää tutkimusta Jelmun merkityksestä nuorisolle, mutta kahvila-toiminnan alkaessa vakiintua innostuin mahdollisuudesta kerätä tietoa ja kehittää tätä uutta toimintaa. Olinhan kiinnostunut Jelmun toiminnasta erityisesti alaikäisten asiakkaiden palvelijana. Myöhemmin, syksyllä 2007 aloin työskennellä kahvilassa aktiivisesti ja kevästä 2008 lähtien olen toiminut toisena toimintavastaavana Walkers Luta-

kossa. Jo Walkersiin liittymisen mahdollisuudesta kuullessani ideoin enemmän Walkersiin liittyvää opinnäytetyötä, mutta Walkersiin liittymisen hiukan lykkääntyessä vaihdoin opinnäytetyön aiheeni yleisemmäksi palautteen keräämiseksi kahvilan nuorilta asiakkailta.

Opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen, koska kahvila on tuore asia Tanssisali Lutakolle ja varmasti täysin tuntematon suurelle osalle Jyvässeudun sosiaali- ja kasvatusalan ammattilaisista ja opiskelijoista. Nuorisokahviloista on tehty ennenkin tutkimuksia, mutta niissä on suurilta osin keskitytty vapaaehtoistyöntekijöiden näkökulmiin – ei niinkään asiakkaiden. Kahvila Lutakko on konseptiltaan erilainen kuin useimmat nuorisokahvilat: sen taustaorganisaationa ja toimitilana on elävään musiikkiin keskittynyt yhteisö, jota ei useinkaan osata ajatella nuorisoalan toimijaksi.

Tutkimukseni aiheeksi valitsin melko yleisluonteisen mielipidekyselyn Kahvila Lutakon nuorille asiakkaille. Halusin kerätä sekä palautetta kahvilan toiminnasta tähän mennessä että kehitysehdotuksia jatkoa ajatellen. Minua kiinnosti myös kahvilan asiakkaiden suhde päihteisiin ja kahvilan mahdollinen merkitys päihde- ja muille vapaa-aikaan liittyville valinnoille. Aseman Lapset ry:n Walkers – nuorisokahvilaketjuun liittyminen ja sen mahdollisesti aiheuttamat muutokset kiinnostivat myös yhtenä tutkimuskohteena. Tutkimukseni tarkoitus on olla osa kahvilassa tehtävää kehittämistyötä. Näin ollen haluan nuorten parissa työskentelevänä saada tietää, millaisena ajanviettopaikkana nuoret kokevat Kahvila Lutakon ja miten sen toimintaa voisi kehittää.

2 Nuoret ja päihteet

2.1 Nuoruus elämänvaiheena

Puuronen (2006) viittaa Olivier Gallandiin (1990, 1991, 1995), joka on etsinyt yhteiskunnallisia tekijöitä erottamaan nuoruuden elämänvaiheena lapsuudesta ja aikuisuudesta. Kuten lapsi, nuorikin on edelleen kahden keskeisen sosialisatioon vaikuttavan tekijän, kodin ja koulun, välissä. Nuorella ei ole myöskään itsenäistä taloudellista asemaa eikä kaikkia kansalais- ja sosiaalisia oikeuksia. Yksi nuoruuden erityispiirteistä sen sijaan on Gallandin mukaan riippuvuus samanikäisten muodostamasta vertaisryhmästä, joka vaikuttaa niin nuoren tapoihin kuin mieltymyksiinkin. (Puuronen 2006, 160.)

Postmoderniin nuoruuteen liittyvät tutkijoiden mukaan kysymykset muun muassa nuorten ja vanhempien suhteista, vertaisryhmän vaikutuksista nuoriin ja työhön perustuvan sosialisoinnin muuttumisesta kulutukseen perustuvaksi sosialisatioksi. Klaus Hurrelmann (1989, 1994) on pohtinut erityisesti perheen aseman heikkenemistä suhteessa vertaisryhmien merkityksen kasvuun. Hurrelmannin mukaan vanhempien merkitys on nuorille edelleen suuri: he vaikuttavat nuorten tulevaisuuden suunnitelmiin esimerkiksi ammatinvalintaan liittyvissä ratkaisuissa. Postmodernin ajan nuorten kulutuskäyttäytymistä sen sijaan ohjaavat kavereiden mielipiteet. Hurrelmann pitää nuorisokulttuuria tärkeänä tekijänä nuorten irrottautuessa vanhemmista, koska persoonallinen elämäntyyli kehittyy nuorisokulttuurin avulla. (Mts. 148 – 149.)

Hurrelmannin mukaan nuoruus erityisenä ikävaiheena ei ole katoamassa, vaikka nykyaikana nuoret ovat entistä useammin yhdenvertaisia aikuisten kanssa eri elämänalueilla. Erityisesti kulutukseen ja kulttuuriin liittyvillä alueilla nuoret ovat samassa määrin mukana eri instituutioiden toiminnassa kuin aikuisetkin. Yhteiskunnan uudelleen muotoutuessa nuoruus on kuitenkin muuttumassa rakenteellisesti. Työelämän aloittaminen lykkääntyy ja tästä voi seurata jälkinuoruus, joka on kullekin yksilölle erilainen hänen sosiaalisesta roolistaan riippuen. (Mts. 149 – 150.)

Martin Baethge (1989) on esittänyt näkemyksen, jonka mukaan modernisaatio johtaa elinolosuhteiden ja elämäntilanteiden eriytymiseen. Tämän seurauksena luokkaperäiset sosialisatiomallit hajoavat ja yksilöllistyvät. Nuorisoa ei siis Baethgen mukaan enää postmodernina aikana voida nähdä homogeenisenä ryhmänä. Sosialisatio on irrallaan työstä, mikä edesauttaa individualistisen identiteetin kehittymistä. Samalla työhön perustuvasta sosialisatiosta siirrytään Baethgen mukaan kulutukseen perustuvaan sosialisatioon. Kuluttamisella Baethge ei tarkoita niinkään materialistista kuluttamista, vaan käsite viittaa abstraktiin, oppilaitoksissa tapahtuvaan oppimiseen, eli vastaanottavaan ja reflektiiviseen toimintaan. (Mts. 150, 152.)

2.2 Nuorten päihteidenkäyttö ja päihteettömyys

Stakesin Alue ja päihteet – tutkimusprojektiin tehdyssä tutkimuksessa ”Viattomuuden tarinoita – Nuoret päihdekulttuurinsa kuvaajina” Jaana Jaatinen viittaa muun muassa Hibellin ym. (1997), Karekiven (1999) ja Vallin (1998) tutkimuksiin etsiessään motii-

veja nuorten päihteidenkäytölle. Näiden mukaan motiiveista toistuvasti esiin ovat tulleet muun muassa kokeilunhalu, uteliaisuus ja kavereiden mallit. (Jaatinen 2000, 11).

Jaatisen tutkimuksessa todentuu yleinen oletus siitä, että nuoret juovat, koska ”kaikki muutkin tekee niin.” Tämä on monille nuorille hyvin pakottava asetelma, ja sen mukaan juomatta oleminen on mahdotonta tai mieletöntä. Nuori ei välttämättä oikeasti usko, että kaikki juovat, mutta 14-vuotiaan logiikan mukaan kuitenkin kaikki itselle merkitykselliset nuoret saattavat juoda. Toisaalta, vaikkei kukaan porukassa varsinaisesti pakottaisi juomaan, nuori valitsee itse juomisen, koska ei jaksakaan olla yksin selvänä juovassa porukassa. Toisaalta humalassa oleminen on niin arvostettua, että jopa sen näyttelemine houkuttaa. (Mts. 19, 43 - 45.) Mahdolliset negatiiviset seuraukset – jopa kuolemat – ovat ainakin nuorempien nuorten puheissa tapahtuneet ”kaverin kaverille” eikä juomisen ja negatiivisten seurausten syy-yhteyttä tehdä näkyväksi (Mts. 32 - 33).

Nuorten päihdekuvauksissa tulevat esille elämän ja varsinkin koulun tuottamat paineet, jonka takia kuvaukset alkavat muistuttaa aikuisten stressin kyllästävä maailmaa. Joillain jopa vapaa-ajan harrastus tuo niin paljon paineita, että innostus yrittämiseen loppuu. Näistä stressaavista tekijöistä nuoret vapautuvat ainakin hetkeksi alkoholin avulla. (Mts. 31, 82 - 83.)

Yksi vahva taustamotiivi nuorten juomiselle on Jaatisen mukaan yritys olla aikuisempi ja päästä vanhempien nuorten joukkoon. Alkoholin kautta murtaudutaan ulos siitä elämänvaiheesta, jossa nuori tällä hetkellä on. Samaan viittaa myös nuorten puheissa usein toistuva halu olla jotain muuta kuin on: kova, itsevarmempi ja ”cool.” Monille nuorille 7.luokalle siirtyminen tarkoittaa automaattisesti juomisen aloittamista. Päihdekokeilujen kautta ja jo sitä ennen nuorille muodostuu aikuistumisen harha: he leikkivät keskenään aikuista pääsemättä kuitenkaan täysin sisälle aikuisten maailmaan. Kun 7.luokkalaisille päihteidenkäyttö on vielä hurjien mielikuvien ja toiveiden toteutumisen toivetta, 9.luokkalaiset suhtautuvat päihteisiin realistisemmin. 9.luokkalaisille päihteitä käyttäville nuorille juhlinta on jo itsestään selvää ja melko arkipäiväistä yhdessä oloa. (Mts. 43, 46 – 47, 70.)

Monissa sosiaalisissa tilanteissa nuori on ikään kuin alisteisessa asemassa vanhempiin ihmisiin nähden. Esimerkiksi koulussa nuoren vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset.

Nuoria vaaditaan monissa tilanteissa käyttäytymään lähes aikuismaisesti, mutta esimerkiksi päihdeasioissa heille on annettu lapsen rooli. (Mts. 17.) Nuorten on sovittava yhteen kaksi maailmaa, joista toinen ilmentää nuorten tarvetta rikkoa rajoja, toinen taas aikuismaista järkevyyttä ja vaatimusta hyvästä käytöksestä. Nuorilla on taustalla pyrkimys hyvään. Juomisen seurauksia tai omia psykologisia reaktioita ei käsitellä sanoin, jolloin myös moraalisen vastuun ottaminen tapahtumista sivuutetaan ja viattomuus säilyy tarinassa. (Mts. 39.)

Jaatisen tutkimuksessa päihitteettömien nuorten tavoissa tuoda mielipiteensä esille oli suuri ero 7. ja 9. luokkalaisten välillä. Nuoremmat elävät kuvitelmissa, joiden mukaan kaikki juovat, ja ovat epävarmoja yrittäessään puolustautua toveripiirin todellista tai kuviteltua painetta vastaan. 9. luokkalaisten on varmistuneet omasta valinnan vapaudestaan ja kaverit ovat hyväksyneet päihitteettömien yksilöiden valinnat. (Mts. 70.)

Paula Havun ja Kirsi Maria Lasarovin tutkimuksesta ”Kahdeksaluokkalaisten nuorten päihitteettömyys” ilmenee, että nuorten päihitteettömyyttä tukevat perheen kasvatusarvot ja selkeät rajat nuorten elämässä. Kaveripiirin raittiudella on myös yhteys nuoren omaan päihdekäyttäytymiseen. Raittiilla ja tupakoimattomilla nuorilla on lisäksi mieleisiä harrastuksia ja he viihtyvät vapaa-aikanaan myös perheensä parissa. Taru Gröhnin tutkimuksen ”14 – 15 -vuotiaiden poikien päihitteettömyys viikonloppuisin” mukaan päihitteettömyyttä edistää myös se, että nuori pystyy tapaamaan kavereitaan päihitteettömässä aikuisten valvomassa ympäristössä (vrt. nuorisokahvilat). Myös Leena Nymanin tutkimuksessa ”Tytöjen viikonlopun vietto ja päihitteettömyys” todettiin aikuisten valvomien päihitteettömien diskojen edistävän tyttöjen päihitteettömyyttä. (Nuoret ja päihitteettömyys 2006.)

Jaatinen (2002) muistuttaa nuorten elämän kokonaistilanteen huomioonottamisesta. Hyvään ehkäisevään päihdetyöhön kuuluu tarjota vaihtoehtoja tekemistä päihitteiden käytön sijaan. Harrastusmahdollisuuksien lisäksi nuoret toivovat hyviä ja turvallisia yhdessä olemisen tiloja, joissa on mahdollisuus olla vapaasti. Aikuisten turvallinen, ei-tuomitseva ja ei-arvioiva läsnäolo on kuitenkin nuorten mielestä tervetullutta nuorille suunnattuihin tiloihin. (Jaatinen 2002, 101.)

Aikuisten rooli nuorten päihteidenkäytössä

Jaatisen haastattelututkimuksen mukaan suuri osa aikuisista mahdollistaa omalla toiminnallaan nuorten juomisen ja juhlinnan. Joskus joku vanhemmista hankkii juomat, joskus taas vieras aikuinen tai vanhempi kavero ostaa nuorille alkoholia. Vanhemmilta juomia otetaan myös salaa. (Jaatinen 2000, 63.) Jaatisen tutkimus osoittaa kuitenkin, että nuorilla on vaatimuksia aikuisia kohtaan: vastuu on aikuisilla ja yhteiskunnalla. Nuoret esittävät – tosin epämääräisiä – toiveita asuinalueiden muuttamisesta viihtyisimmiksi, nuorille tarkoitettujen ajanviettopaikkojen lisäämisestä sekä eräänlaisesta etsivän nuorisotyön palvelusta, joka puuttuisi nuorten juomiseen konkreettisesti (vrt. Jyväskylässä Synkkis). Myös aikuisten juomisesta antama esimerkki vaikuttaa. (Mts. 112 – 113.)

Kuten Jaatinen toteaa, juomisen ja juhlinnan mallit eivät synny nuorille tyhjästä, vaan ovat osa sitä kontekstia, jossa nuoret elävät. Nuorten puheissa voi kuulla vahvana mainonnan, median ja kuluttamisen kielen. Vaihtoehtoista tekemistä voidaan tarjota, ja se voi olla kivaakin, mutta ”vähän humalassa” on kuitenkin aina kivempaa. Nuoret myös tuovat rivien välistä ilmi, että olisi tärkeää yrittää vaikuttaa alkoholikokeilujen alkamisikään: kun nuori on jo kerännyt kokemusta päihteistä, niitä haluaa aina uudestaan. Harrastukset voivat tarjota muuta tekemistä, mutta sosiaalinen paine harrastuspiirin sisälläkin voi ajaa päihteiden käyttöön. Nuoret, joilla ei ole toimivia suhteita vanhempiin, ovat vaarassa jäädä paitsi merkityksellisistä aikuissuhteista. Tällöin he ovat entistä enemmän kavereidensa varassa koko elämänsä, ja erityisesti päihdekäytöksen suhteen. (Mts. 125 – 126, 139, 145.)

Monissa eri tutkimuksissa on todettu suhteen vanhempiin olevan tärkein nuorten päihteidenkäyttöön vaikuttava tekijä. Taru Gröhnin edellä mainittu tutkimus osoittaa, että päihteettömillä pojilla oli lämmin ja aktiivinen suhde omaan isään, joka oli käytännön tilanteissa esimerkin antaja ja samaistumisen kohde. Leena Nymanin edellä mainittu vastaava tutkimus tytöistä taas korostaa tyttöjen suhdetta äiteihinsä. Jämäkkä ja kasvatusvastuullinen suhtautuminen edisti tyttöjen päihteettömyyttä, samoin perheen selkeä kielteinen asenne päihteiden käyttöön ja myönteinen kasvatusilmapiiri. (Nuoret ja päihteettömyys 2006.)

3 Ehkäisevä päihdetyö

Stakesin asiantuntijatyöryhmä määrittelee ehkäisevän päihdetyön toiminnaksi, jonka tavoitteena on edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Tämä tapahtuu edistämällä päihteettömiä elintapoja, ehkäisemällä ja vähentämällä päihdehaittoja ja lisäämällä päihdeilmiön ymmärrystä ja hallintaa. Myös perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen päihdekysymyksissä voidaan katsoa ehkäiseväksi päihdetyöksi. Ehkäisevällä päihdetyöllä pyritään vähentämään päihteiden kysyntää, saatavuutta ja tarjontaa sekä päihteiden aiheuttamia haittoja. Tärkeää on vaikuttaa sekä päihteitä koskeviin asenteisiin, oikeuksiin ja tietoihin, päihdehaitoilta suojaaviin tekijöihin ja päihteidenkäytön riskitekijöihin että itse päihteiden käyttöön ja käyttötapoihin. (Laatutähteä tavoittelemassa. Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit 2006, 6).

Ehkäisevän päihdetyön määritelmä venyy kokonaisesta päihteettömän elämäntavan omaksumisesta päihteiden käytön seurausten lieventämiseen. Yhteisenä nimittäjänä voidaan kuitenkin pitää päihteiden käytön mahdollista haitallisuutta käyttäjälle ja hänen ympäristölleen. Näitä haittoja ehkäisevä päihdetyö pyrkii vähentämään. Työtä voidaan tehdä yksilön ja hänen läheistensä, paikallisyhteisöjen ja kunnan sekä koko yhteiskunnan tai kansainvälisen yhteisön tasolla. Ehkäisevän päihdetyön lisäksi päihdetyöhön kuuluu korjaava työ, joka jossain määrin liittyy ehkäisevän työn kanssa. (Mts. 6 – 8.) Nuorten parissa tehtävä ehkäisevä työ eroaa aikuisten parissa tehtävästä työstä siinä mielessä, että se on vähäisessä määrin erikoistunut mihinkään tiettyyn päihteeseen. Kohteena ovat yhtäläillä tupakka, huumeet kuin alkoholikin. Työ on kokonaisvaltaista nuorten kanssa työskentelyä. (Jaatinen, Haavisto & Mustalampi 2002, 176.)

Ehkäisevä päihdetyö on yleensä jaoteltu kolmeen pääluokkaan: primääri-, sekundääri- ja tertiäriehkäisyyn. Primääriehkäisy on ennen terveysongelmien kehittymistä tehtävä väliintulo, jossa pyritään poistamaan henkilön elämästä hänen terveyttään uhkaavat tekijät. Myös henkilön käsityksiä ja käyttäytymistä pyritään muokkaamaan kasvatuksella ja tiedotuksella. Elämänasenne, sosiaaliset taidot ja itsenäisesti toimiminen ovat tärkeitä seikkoja primääriehkäisyssä. Primääriehkäisy vaatii monien eri tahojen yhteistyötä: vastuuta sosiaalisten taitojen opetuksesta voivat ottaa sekä vanhemmat että opettajat. Lisäksi ehkäisevään työhön osallistuvat esimerkiksi terveydenhuollon ja

alkoholi- ja huumeasioiden asiantuntijat. Sekundäriehkäisy on varhaista puuttumista mahdollisesti kehittyvään sairauteen tai muuhun ongelmaan. Käytännössä tällä tarkoitetaan siis riskiryhmäehkäisyä, esimerkiksi huumausaineita kokeilleiden keskuudessa. Tertiäriehkäisy taas on ongelman uusiutumisen ehkäisyä tai sairauden/käyttäytymishäiriöiden oireiden rajoittamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kohderyhmänä ovat siis ongelmakäyttäjät. Tertiäriehkäisyä tapahtuu yleensä hoitopalvelujen piirissä. (Ehkäisevän päihdetyön käsikirja 1999, 39 – 40; Kylmänen 2005, 10; Palolahti 2004, 77 – 78.) Opinnäytetyössäni käsittelemäni nuorisokahvilatyö on primääriehkäisyä, jossa asiaan pyritään vaikuttamaan jo ennen kuin ongelmia ilmenee.

Holmila (2002) ja Havio (2003) erottavat toisistaan eriytyneen ja eriytymättömän ehkäisevän päihdetyön. Eriytynyt työ keskittyy ehkäisemään tai vähentämään päihteiden ongelmakäyttöä. Eriytymätön työ taas kohdistuu laaja-alaisemmin ihmisten olosuhteisiin ja elämänhallintaan tukien samalla eriytynyttä työtä. (Palolahti 2004, 78). Esimerkiksi nuorisokahvilatyö kuuluu eriytymättömän ehkäisevän päihdetyön piiriin, koska tarkoituksena on pääasiassa tarjota nuorille mielekästä tekemistä ja turvallinen ajanviettopaikka perjantai-illoiksi, ei niinkään kiinnittää ensimmäisenä huomiota mahdollisiin päihdeongelmiin.

Ehkäisevässä päihdetyössä on nähtävissä jako suoraan ja epäsuoraan vaikuttamiseen. Suora vaikuttaminen kohdistuu suoraan valittuun kohderyhmään, esimerkiksi nuorisokahvilatyössä juuri nuoriin asiakkaisiin. Välillinen vaikuttaminen taas kohdistuu ns. vaikuttajajaksilöihin, esimerkiksi opettajiin tai vanhempiin. (Mts. 78).

Ehkäisevän päihdetyön menetelmiä

Ehkäisevä päihdetyö kohdistuu suurilta osin lapsiin ja nuoriin tavoitteenaan terveyden edistäminen sekä kasvun ja kehityksen turvaaminen. Työ tähtää myös käyttäytymisen pysyvään muutokseen. Käyttäytymisen muuttuminen vaatii monivaiheisen prosessin. Pelkkä valistaminen ja olettamus, että ongelma näyttäytyy kaikille asiakkaille samantapaisena, ei riitä. Kohderyhmien tarpeet tulee erottaa toisistaan, samoin myös asianmukaiset kanavat toteuttaa tarpeet. Työ on tehokkainta, kun se kohdistetaan sekä yksilöön että yhteisöön monipuolisesti ja – vaiheisesti, ja otetaan huomioon erilaiset päihdekokemuksen tasot yhteisössä. (Leimio-Reijonen 2002, 12.)

Perinteisesti ehkäisevässä päihdetyössä on ollut mukana valistava ote. Menetelminä on käytetty Inkisen ym. (2000), Nupposen ym.(1991) ja Nyqvistin (1995) mukaan erilaisia ehkäiseviä, päihdeettömyyttä ja raittiutta suosivia sekä laajalle yleisölle suunnattuja tiedotuksellisia toimenpiteitä. (Mts. 15.) Ulkopuolisten asiantuntijoiden valistuskampanjoissa on vaarana, että ylhäältä päin annetut ohjeet ja käskyt eivät jätä tilaa aikuisten ja lasten väliselle aidolle kanssakäymiselle. Vaikka aikuiset ovat ladanneet suuria odotuksia valistukseen perustuvalla ehkäisevällä päihdetyöllä, työ ei ole välttämättä saavuttanut odotettuja tuloksia. Syynä voi Hautamäen (1996), Hoikkalan (1993) ja Soikkelin (1998) mukaan olla, että valistajien arvokäsitykset ja maailmankuva ovat kokonaisuudessaan kaukana nuorten maailmasta. Jaatisen (2000), Lien (1983) ja Rimpelän (1998) mukaan ehkäisevää työtä tekevien tulisi löytää jonkinlainen yhtymäkohta nuorten arkeen, mutta arki tulisi myös nähdä osana suurempaa kokonaisuutta, koska kaikki ongelmat eivät ratkea yksilötasolla. (Leimio-Reijonen 2002, 15.) Myös Nuorten huumeiden käytön ehkäisytoimikunta katsoo mietinnössään vuodelta 2000, että ehkäiseviä strategioita tulee monipuolistaa, koska kaikille sopivia yleisiä ratkaisuja ei ole olemassa. On siis tarkasteltava nuorisokulttuuria muutoksineen ja pyrittävä ymmärtämään nuorten elämäntilanteita kokonaisuudessaan. Toimikunta korostaa paikallistason, verkostoitumisen ja yhteistyön merkitystä. (Soikkeli 2001, 19.)

Nuoret itse näkevät Jaatisen (2002) mukaan toimivaksi valistukseksi asetelman, jossa aikuinen ja nuori sekä heidän intressinsä eivät ole vastakkain. Tällöin nuorella on mahdollisuus integroida tarjottu tieto osaksi omaa maailmanjäsenystään. Nuoren energia kuluu näin tiedon ymmärtämiseen, ei tilanteesta selviämiseen ja esitetyn asian vastustamiseen, kuten perinteisessä valistusasetelmassa on tapana käydä. Nuorten näkökulmasta on tärkeää kohdella valistettavia nuoria aktiivisina ja järkevinä toimijoina. Tätä auttaa, jos puhujana on toinen nuori tai henkilö, johon nuoren on muutoin helppo samaistua. Aikuisten puhe on nuorten korviin liian usein manipuloivaa ja nuori näyttäytyy puheessa jonkinlaisen muutostoiveen kohteena. Viestintä on toimivampaa, jos puhuja ei nojaa niinkään omaan auktoriteettiinsa, vaan hänellä on esitettävänäään itseään suurempi totuus, johon hän voi vedota ja jota voidaan yhdessä kriittisesti tarkastella. Pelkän puheen lisäksi nuoret painottavat myös videoiden ja kuvien merkitystä tiedonannossa. (Jaatinen 2002, 99.)

Jaatinen (2002) muistuttaa, ettei nuoria voi kohdella muusta yhteiskunnasta erillisenä kategoriana. Työn tulee olla laaja-alaista vaikuttamista ja aikuisten antamien mallien tarkistamista. Nuorta ei myöskään voi kohdella muista nuorista erillisenä yksikkönä. Nuorten keskinäinen yhteys ja tämän yhteyden synnyttämät paineet ovat kiistämätön totuus. Toisaalta tulee kuitenkin ottaa huomioon, ettei nuorten ryhmä ole yhtenäinen, vaan eri ikäryhmillä on omat tarpeensa. Koska nuoret kehittyvät ja aikuistuvat koko ajan, heille suunnatun valistuksen tulisi pystyä samaan. (Mts. 101.)

Yhteisön näkökulmasta ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on yleisen hyvinvoinnin lisääntyminen erityisesti tukemalla sosiaalisia verkostoja. Tällöin työtä määrittelevät olennaisesti yhteisön arvot. Esimerkiksi erilaiset asuinalueet ovat toiminnan luonteen vaikuttava tekijä. Alueellista tietoa voidaan ehkäisevän päihdetyön piirissä kerätä joko itse tai hyödyntää esimerkiksi valtakunnallisia kouluterveyskyselyjä. (Kylmänen 2005, 9 – 10.)

Kurkelan (2000) mukaan ongelmia, tekoja ja tarpeita ei tule käsitellä ympäristöstään irrallaan. Amerikkalaisen National Institute on Drug Abusen eli NIDA:n (1997) mukaan nuorten kanssa tulisi käyttää vuorovaikutteisia ja osallistavia menetelmiä. Koulu- ja vapaa-ajan ja perheiden interventioita voisi yhdistää ja näin hyödyntää yhteisöllisiä lähestymistapoja asiaan liittyen. Perhekeskeiset preventiomallit on todettu tehokkaammiksi kuin vain vanhemmille tai lapsille suunnatut mallit. (Leimio-Reijonen 2002, 16.)

Lund (2006) viittaa Ulla-Maija Nikulaan, jonka mukaan normaali harrastustoiminta ei tavoita syrjäytymisuhan alla olevia lapsia, koska näiden vanhemmat eivät kykene ohjaamaan lapsiaan harrastusten pariin. Esimerkiksi urheiluseuroissa ja muissa kolmannen sektorin tahoissa tehtävä ehkäisevä päihdetyö siis tavoittaa yleisesti ottaen vain keskimääräistä paremmissa oloissa elävät lapset. Tällainen ehkäisevä työ ei ole turhaa, mutta Nikula painottaa harrastustoiminnan kehittämistä sosiaalisesti kattavammaksi. Tässä tarvitaan yhteistyötä sosiaalitoimen ja kolmannen sektorin välillä. (Lund 2006, 129.)

Nuoret hakeutuvat ikäistensä pariin muodostaen ryhmiä. Heidän parissaan tehtävän työn kannalta on Ulvisen (1997) mukaan keskeistä ymmärtää yhteisöllisyyden merkitys heidän elämismaailmastaan käsin. Nuorten yhteisöjen rakentumiseen vaikuttavat

elämänkaaren eri vaiheet ja kasvukokemukset, mutta myös arvot, kiinnostuksen kohteet sekä elämäntilanne. Esimerkiksi päihteidenkäyttäjät muodostavat omia ryhmiään tai yhteenliittymiään, joista voi nostaa esiin jonkun ryhmän yhteen sitovan tekijän. (Leimio-Reijonen 2002, 18.)

Hämäläisen ja Kurjen (1997) mukaan sosiaalisen kasvatuksen tavoite on auttaa yksilö muodostumaan todelliseksi sosiaalisesti persoonaksi valmiiseen muottiin istutetuksi objektiksi kasvamisen sijaan. Yksilöä tulee tukea kehittymään ja löytämään tavoitteensa, kykynsä sekä ihanteet, jotka inspiroivat häntä hyvän arjen rakentamisessa. (Mts. 19.) Esimerkkinä hyvästä arjesta voisi olla juuri päihteettömämpi elämä, jossa joka hetken ei tarvitse olla ”juhlaa” ja jossa ilonaiheita löytyy myös pienistä, tylsiltäkin tuntuvista asioista.

Päihdetyössä sosiaalinen kasvatus näkyy Hämäläisen ja Kurjen (1997) mukaan nuoren ottamisena mukaan ehkäisevien prosessien suunnitteluun, vastuun jakamisena ja omaehtoisuuden korostamisena. Kasvatuksellinen näkökulma korostuu erityisesti, kun nuorta motivoidaan palaamaan yhteiskuntaan tai täysipainoiseen sosiaaliseen elämään. (Mts. 20.) Myös elämänhallinnan käsite sosiaalipedagogisessa mielessä on hyvä muistaa nuorten ehkäisevää päihdetyötä tehtäessä. Tulisi pyrkiä siihen, että nuori ymmärtäisi oman elämäntilanteensa vaikeudet, ottaisi vastuun asiasta ja haluaisi ryhtyä muuttamaan arkipäiväänsä toisenlaiseksi. (Mts. 21.)

4 Yhteisöllisyys, yhteisö ja vapaaehtoistyö

4.1 Yhteisöllisyys ja yhteisö

Yhteisöllisyyden merkitys ihmisille on tunnettu kautta aikojen. Jo utilitaristi John Stuart Mill (1806 - 1873) kirjoitti myönteiseen sävyyn kansalaisen osallistumisesta julkisiin tehtäviin. Millin mukaan kansalainen joutui näin arvioimaan ja edistämään muidenkin etua kuin vain omaansa. Jo Aristoteles piti yhteisöllisyyttä ihmisen peruspiirteenä ja erottamattomana osana hyvää elämää. Nykyään tätä aristoteelista yhteisöllisyyttä kutsutaan sosiaalisesti pääomaksi. Suomalaisen sosiaaliantropologi Edvard Westermarckin yhteiskuntateoriassa yhteisöllisyydelle etsitään biologista perustaa: ihminen hakeutuu mielellään toisten ihmisten pariin ja näin turvaa lajin säilymisen ja toimeentulon. Viimeksi mainittujen ajattelijoiden mukaan yhteisöllisyys siis kuuluu

ihmisen olemukseen.(Hyypä 2002, 48; Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen & Veijola 2005, 8.)

Lehtonen (1990, 13) viittaa Kososeen (1987) ja Anttoseen (1989) esitellessään yhteiskuntapoliittista näkökulmaa yhteisöön. Yhteisö ja yhteisöllisyys käsitetään tässä näkökulmassa ennen kaikkea yhteiskuntapoliittisina keinoina, joilla voidaan pyrkiä korvaamaan esimerkiksi valtiollista sosiaalipoliittista toimintajärjestelmää. Empiirisen yhteisötutkimuksen mukaan taas yhteisö voidaan käsittää

- 1) alueellisesti rajattavissa olevana yksikkönä,
- 2) sosiaalisen vuorovaikutuksen yksikkönä ja
- 3) yhteenkuuluvuuden tunteiden ja muiden symbolista yhteisyyttä osoittavien ilmiöiden yksikkönä. (Mts. 17.)

Lehtonen (mts. 15) toteaa yhteisö-käsitteellä olevan monia merkityksiä, mutta yleisesti ja epätarkasti sitä käytetään kuvaamaan ryhmämuodostelmia. Yhteisyyden perusteena määritelmässä voivat olla taloudelliset, poliittiset tai alueelliset seikat. Yhteisyys voi myös perustua sukulaisuuteen, intresseihin, uskomuksiin, yhteisiin toimiin, vuorovaikutukseen, seurusteluun, harrastuksiin, maailmankatsomuksiin, mieltymyksiin ja tunteisiin. Yhteisöjen luokituskeinoina voidaan käyttää niiden tavoitteita (esimerkiksi hoitoyhteisöt) tai vuorovaikutuksen luonnetta (esimerkiksi aatteelliset yhteisöt). Yleisimmillään käsite yhteisö viittaa siis ihmisten välisen vuorovaikutuksen tapaan, yhteisyyteen, ihmisten väliseen suhteeseen tai siihen, mikä on tietylle ihmisryhmälle yhteistä.

Yhteisöihin on perinteisesti liitetty olettamus ihmisryhmästä, jonka jäsenet tuntevat toisensa ja jakavat samat arvot. Tämä tuttuuteen perustuva yhteisöllisyys on usein asetettu vastakkain modernin yhteiskunnan ja valtion kanssa. Paikallisen ja kansallisen identiteetin uhkana ovat kosmopoliittisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Uudempi yhteiskuntatutkimus kuitenkin kiistää paikallisen vuorovaikutuksen olevan tärkein asia yhteisön rakentumisessa. Sen sijaan merkityksen ja identiteetin etsimistä korostetaan yhteisön perustana, ja mielikuvitus on tärkeimpiä yhteisöllisyyttä ylläpitäviä voimia. Merkityksiä haettaessa myös kommunikaatiosta tulee keskeistä yhteisöissä. (Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen & Veijola 2005, 8.)

Toiminta on Lehtosen (1990, 24 – 25) mukaan yhteisöllistä vasta sitten, kun vuorovaikutukseen osallistuu toimijana yksilöistä muodostuva ryhmä, johon ryhmän ulkopuoliset yksilöt tai muut ryhmät voivat olla vuorovaikutuksessa. Yhteisöllisyys viittaa ennen kaikkea sosiaalisen vuorovaikutuksen ominaisuuteen, tapaan ja toimintaperiaatteeseen. Se voidaan myös ymmärtää ideana tai tavoitteena ja tässä mielessä oppina tietystä vuorovaikutustavasta.

Tampereen yliopiston yhteisösosiaalityön professori Leena Eräsaari on määritellyt yhteisöllisyyden edellytyksiksi kolme tekijää: ajan, tilan ja pysyvyyden. Ajalla hän tarkoittaa ihmisten läsnäoloa ja aikaa toisilleen. Fyysinen tila taas on edellytys yhteen kokoontumiselle sen perinteisessä mielessä. Pysyvyys on muuttumattomuutta ja rutiinimaisuutta, seikkoja, joita ei nykyajan ”pysyvän muutoksen” ihanteessa juurikaan arvosteta. (Eräsaari 2007.)

Sosiaalinen pääoma voidaan nähdä sekä yksilön että yhteisön voimavarana ja näin ollen se voi edistää näiden toimia suhteessa toisiin toimijoihin. Sosiaalisella pääomalla on vaikutuksensa myös taloudelliseen hyvinvointiin. Helander (1998) viittaa teoksessaan Rothsteiniin (1996), Hellsteniin (1998) ja Hjerppeen (1998), joiden mukaan järjestöjen ja muiden toimijoiden tiheät institutionaaliset suhteet tukevat taloudellista menestymistä. (Helander 1998, 136.)

Tutkimuksessani käytän paljon käsitettä yhteisöllisyys. Tarkoitan sillä lähinnä sosiaalisia verkostoja ja suhteita, jotka ovat olleet olemassa jo ennen asiakkaiden kahvilassa käymistä, tai syntyneet kahvilassa yhteisten kokemusten – esimerkiksi kiinnostuksen musiikkiin - jakamisella.

4.2 Vapaaehtoistyö ja – toiminta yksilön näkökulmasta

Sosiaalipedagogi Sini-Tuulia Lehtisen (1997) mukaan vielä 1980-luvulla vapaaehtoistoiminta määriteltiin järjestöjen toiminnaksi, jonka avulla tuetaan ja täydennetään julkisia palveluja. Vapaaehtoistoiminnan merkitys tekijälleen ja sen arvo sinänsä jäivät vaille huomiota. Vapaaehtoistyön käsite on kuitenkin muuttunut aikojen saatossa. Varsinkin muualla maailmassa vapaaehtoistyö mielletään enemmänkin ihmisten arkielämään kuuluvaksi, ennaltaehkäiseväksi ja vaihtoehtoiseksi toiminnaksi kuin ainoastaan ihmisten vapaaehtoiseksi auttamiseksi. Vapaaehtoistyöntekijöillä voi olla toiminnalleen hyvin erilaisia motiiveja. Yhteistä kaikelle vapaaehtoistyölle on kuitenkin

osallistuminen, yhteistyö toisten kanssa ja useimmiten myös ulkopuolisuus virallisista organisaatioista. (Lehtinen 1997, 9, 17; Kurki 2001, 83.)

Tampereen yliopiston opiskelijoiden mahdollisuuksia vapaaehtoistyöhön selvittävä työryhmä määritteli 1997 vapaaehtoistyön osallistumiseksi ”vuorovaikutukseen perustuvaan organisoituun auttamis- ja tukitoimintaan.” Tämän toiminnan tulee määritelmän mukaan tähdätä henkisen ahdingon lievittämiseen tai elinoloihin liittyvän puutteen korjaamiseen. Vapaaehtoistyö ei saa olla yritystoimintaa, palkkatyötä tai työharjoittelua, vaan tekijän motiivina tulee olla halu olla avuksi ja oppia vapaaehtoistyön kautta jotain tärkeää. (Eskola & Kurki 2001, 10.)

Kurki (2001, 86) viittaa Hannu Sorrin (1998) tutkimukseen vapaaehtoistyön merkityksestä ihmisten elämässä. Sorrin mukaan uusi, postmoderni vapaaehtoisuus on ajallisesti joustavaa, omaa elämää koskettavaa, itseohjautuvaa, spontaania ja luovaa. Tekijä odottaa panoksensa vastineeksi persoonallista hyötyä.

4.3 Vapaaehtoistyön ja – toiminnan yhteiskunnallinen merkitys

Vapaaehtoistyötä määriteltäessä tulee ottaa huomioon osittain rinnakkaiset käsitteet vapaaehtoistoiminta, kolmas sektori ja kansalaisyhteiskunta. Vapaaehtoistyö painottaa ihmisen toimintaa ja hänen omaa vapaata ratkaisuaan toiminnasta. Tämä yksilötoiminta tapahtuu kuitenkin organisoituna ja liittyy laajempaan toimintaan. Näin vapaaehtoistyö eroaa muun muassa naapuriavusta. Sosiaalinen vapaaehtoistyö voi kohdistua laajemmalle alueelle kuin sosiaalityö, esimerkiksi vapaa-aikaan, koulutukseen, asumiseen, ympäristöön ja työelämään. Usein käsite vapaaehtoistyö ymmärretään yksilöiden ja ryhmien konkreettiseksi toiminnaksi, vapaaehtoistoiminta taas tätä toimintaa organisoivien järjestöjen toiminnaksi. Kolmas sektori kuvaa käsitteenä yhdistysten ja järjestöjen toimintaa ja sisältää myös kansalaisista itsestään nousevia oma-aputoiminnallisia tukimuotoja. Kansalaisyhteiskunta on kokoava käsite, joka sisältää vapaaehtoistoiminnan, kolmannen sektorin ja poliittisen omaehtoisen toiminnan eli niin kutsutut sosiaaliset liikkeet. (Koskiahho 2001, 16 – 17.)

Varsinkin 1990-luvun kuluessa itseorganisoitunut ja omaehtoinen vapaaehtoistoiminta ja oma-aputoiminta lisääntyivät huomattavasti. Lehtisen mukaan vapaaehtoistoiminnassa ei voida vetää sektorirajoja eri toimintojen välille. Muun muassa liikuntaan keskittyvässä toiminnassa tehdään paljon ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, samoin kuin

kulttuuritoiminnassa voidaan käsitellä sosiaalisia ongelmia ja etsiä niihin yhdessä ratkaisuja. Vapaaehtoistoiminnan periaatteina ovat vapaaehtoisesti ja täysivaltaisena subjektina toimintaan osallistuminen, palkattomuus sekä tavallisen ihmisen kyvyin ja taidoin toimiminen. Vapaaehtoistoiminnassa tulee keskittyä ennen kaikkea ennaltaehkäisevään työhön. Ihmisten oma vastuu itsestään ja toisista ihmisistä korostuu. Vapaaehtoistoiminnan tulee olla yhteistä tekemistä, ei vain vapaaehtoispalvelujen tuottamista. Voimavarojen lisääntyminen vapaaehtoistoiminnassa tapahtuu pääosin osallistumisen kautta, ei pelkkiä taloudellisia ja työntekijäresursseja lisäämällä. Vapaaehtoistoiminnan yleiseksi tehtäväksi voidaankin asettaa vuorovaikutuksen ja omaehtoisen osallistumisen edistäminen ja vaikuttaminen yhteiskunnan palvelujen kehittämiseen ihmisten tarpeita vastaaviksi. (Lehtinen 1997, 17, 19 – 20.)

Nuorisoalan järjestöissä vapaaehtoistoimintaa esiintyy paljon. Kurikan (1999, 30) mukaan vapaaehtoisten osuus nousee nuorisoalan järjestöjen toimintaa tutkittaessa yli 90 %:in. Viikoittain nuorisoalan järjestöjen vapaaehtoistoimintaan osallistui keskimäärin 18 henkilöä. Suurimmalla osalla järjestöistä viikoittainen osallistumistuntimäärä oli 3,5 tuntia. Kaiken kaikkiaan Kurikka tuo esiin, että järjestöjen toiminta on kiinni kourallisessa vapaaehtoisia, jotka haluavat vapaa-aikanaan toimia tärkeäksi kokemansa asian hyväksi. (Kurikka 1999, 30—32.)

Jyväskyläläisiä yhdistyksiä käsittelevään tutkimukseen viitaten Näsi, Kivelä ja Virtanen (2002, 87) katsovat, että vapaaehtoistyö on yhdistysten toiminnan kulmakivi. Toiminta yhdistyksissä perustuu keskinäiseen luottamukseen ja toimijoiden välisiin sopimuksiin. Yhdistyksillä, vapaaehtoispanosta tuottaessaan, on myös suuri taloudellinen merkitys: sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman lisäksi vapaaehtoistyö tuottaa järjestöille myös taloudellista pääomaa. Samassa tutkimuksessa todetaan vapaaehtois-työntekijöiden toiminnalla olevan merkitystä kaupungin talouden ja yleisen hyvinvoinnin kannalta. Vapaaehtoistoiminta täydentää ja ylläpitää julkiselta sektorilta säästösyistä vähennettyä peruspalvelujen tuotantoa. (Kivelä, Luomala, Näsi, Pyykkönen, Siisiäinen ja Virtanen 2002, 173.)

Ihmisten arkielämän tarpeisiin vastaava vapaaehtoistoiminta syntyy paikallisesti, lähtien kunkin paikkakunnan tarpeista, olosuhteista, kulttuurista ja resursseista. Yhdessä toimiessa vapaaehtoistoiminta myös kehittyy. Toiminta voidaan määritellä prosessik-

si, jossa ihmiset lähtevät yhdessä parantamaan elämänlaatuaan ja voittamaan vaikeuksia. (Aloitteellisuus ja osallistuminen yhteiskunnan uudistamisessa 1994, 28.)

5 Lutakon nuorisokahvila

5.1 Taustaorganisaatio Jelmury:n kuvaus

Jyväskylän Elävän Musiikin Yhdistys Jelmury on vuodesta 1990 toiminut yleis-työhyödyllinen yhdistys, joka järjestää rock-konsertteja sekä muita kulttuuritilaisuuksia. Lisäksi yhdistyksen toimintaan kuuluu muun muassa treenitilojen vuokraaminen bändeille. Toiminta tapahtuu yhdistyksen omassa talossa Tanssisali Lutakossa Jyväskylän keskustan tuntumassa. Vuosittain Lutakossa järjestetään 120 - 140 tilaisuutta ja niissä käy noin 35000 kävijää vuodessa. Yli 90 % tilaisuuksista on avoimia myös alle 18-vuotiaille. (Kahvilahankkeen toimintasuunnitelma 2007.)

Jelmury on voittoa tavoittelematon kansalaisjärjestö, jonka toiminta perustuu vapaaehtoistyöhön. Toiminnassa on mukana tällä hetkellä noin 80 vapaaehtoistyöntekijää ja muutama palkattu henkilö sekä työllistettyjä henkilöitä ja siviilipalvelusmies. Vapaaehtoistyöllä on Jelmurissa pitkät perinteet ja sen toimivuus on sekä ilon että myös ylpeyden aihe. Organisaation toimivuuden eteen tehdään paljon työtä, ja sen kehittämisessä ovat mukana aktiivisesti myös vapaaehtoiset työntekijät. (Mt.)

5.2 Aseman lapset ry ja Walkers – toiminta

Kahvila Lutakon yhteistyötahoihin on kuulunut vuoden 2008 alusta lähtien Aseman lapset ry ja sen Walkers – kahvilatoiminta. Lutakon nuorisokahvilan perjantai-illat ovat helmikuusta 2008 lähtien toimineet Walkers – nimikkeen alla. Jos muina kuin perjantai-iltoina Tanssisali Lutakossa esiintyy erityisesti nuorisoa kiinnostava yhtye, kahvilaa pidetään tarpeen vaatiessa auki myös silloin, mutta ei Walkers – kahvilana vaan Jelmun omana nuorisokahvilana, jona se tähänkin asti on toiminut.

Aseman Lapset ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton valtakunnallinen järjestö, jonka jäsenet ovat nuoriso-, sosiaali- ja terveysalan edustajia. Järjestön tavoitteena on saada aikaan henkilökohtainen ja toimiva vuorovaikutus aikuisten ja nuorten välille. Aseman Lapset ry perustettiin vuonna 1990 edistämään nuorten tervettä kasvua ja ehkäisemään syrjäytymistä, väkivaltaa, rikollisuutta ja päihteiden ongelmakäyt-

töä. Järjestö pyrkii kehittämään lasten, nuorten ja perheiden sekä koko yhteiskunnan hyvinvointia. (Aseman lapset ry 2008.)

Walkers-kahviloita toimii eri puolilla Suomea tällä hetkellä parikymmentä. Kahviloiden toimintaa pyörittävät kaupungit ja kunnat, yhdistykset ja seurakunnat. Walkers-kahviloissa työskenteleviä varten on kehitetty ABC-koulutusohjelma, joka antaa kahviloissa ja kaduilla nuoria kohtaaville vapaaehtoisille ja Walkers-vastaaville tietoa, taitoa ja motivaatiota työhön. (Aseman lapset ry 2008.)

Ensimmäinen kahvila perustettiin Helsinkiin 1994. Walkers-toiminnan tarkoituksena on täydentää hyvässä yhteistyössä paikallista nuorisotyötä ja nuorisotoimintaa. Nuorisotyön muotona Walkers-toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta, mutta kahviloiden taustaorganisaatioiden toiminta-ajatukset saavat tulla esiin kunkin kahvilan toiminnassa. Valtakunnallisella tasolla Walkers-toiminta tapahtuu itsenäisten Walkersien yhteistoiminnalla. (Walkers-toiminta 2008.)

Tikkurilassa Walkersin toiminta on herättänyt Jaatisen, Haaviston ja Mustalammen (2002, 178) mukaan jopa ristiriitoja nuorisotyön ja kahvilaa ylläpitävän seurakunnan välillä, koska Walkersissa nuoret saavat olla, vaikka olisivat humalassa. Tikkurilan Walkers on kuitenkin suosittu nuorison keskuudessa. Myös poliisi suhtautuu kahvilaan myönteisesti, koska nuoret pysyvät sen ansiosta samalla alueella ja ovat näin ollen helpommin valvottavissa.

5.3 Kahvilan historia, toiminta-ajatus ja yhteistyökumppanit

Jelmulle ja Tanssisali Lutakon tilaisuuksien vetovoima on vuosien saatossa kasvanut ja varsinkin nuoriso on ottanut paikan omakseen. Ala- ja vastakulttuurinen imago tekee kynnyksen osallistumiseen matalaksi useimmille nuorille ja myös niille, joita perinteinen nuorisotyö heikosti tavoittaa. Tanssisali Lutakon syksyllä 2005 valmistuneen peruskorjauksen myötä syntyi idea uudentlaisesta nuorisotoiminnasta ja samalla myös tilat sen toteuttamiseen. Kahvilailtoja pidettiin ensimmäisen kerran joulukuussa 2006, ja kevästä 2007 asti kahvila on toiminut melko säännöllisesti. (Kahvilahankkeen toimintasuunnitelma 2007.)

Kahvilan työntekijät pitävät kahvion siistinä, myyvät virvokkeita, sekä tarvittaessa pitävät nuorille seuraa ja valvovat yleistä järjestystä. Tällä hetkellä toiminnassa on

Jelmun lisäksi mukana Jyväskylän kaupungin Nuorten erityispalveluiden etsivää nuorisotyötä tekevä kriisipäivystys Synkkis. Päävastuu kahvilan aukipitamisestä on muutamilla Jelmun vapaaehtoisilla, mutta Synkkiksen päivystysiltoina kahvila toimii myös heidän tukikohtanaan. Suunnitelmissa on järjestää työtehtävien vaihtoa Jelmun ja Synkkiksen kesken, jotta kaikki saisivat kattavan kuvan toistensa tekemisistä. (Mt.)

Tanssisali Lutakon ensimmäisen kerroksen kahvila on vapaaehtoistyön pohjalta toimiva uudentyylinen nuorisotyön muoto, joka on kehittänyt ja laajentanut Jelmun kulttuuri- ja nuorisotoimintaa. Lisäksi toiminta on kerännyt yhteen erilaisia nuorten kanssa työskenteleviä tahoja. Kahvilan tarkoituksena on tarjota alaikäisille päihteetön ja vaihtoehtoinen illanviettopaikka. (Kahvilahankkeen toimintasuunnitelma 2007.)

5.4 Nuorisokahvilan tarve

Perjantailta on viikonpäivänä aivan erityinen merkitys nuorten päihdekulttuurissa. Se on yhteinen, sujuvasti käytetty käsite, jolla on oma merkityksensä. Oma vapaa-aika ikään kuin otetaan takaisin vaatimusten täyttämältä arjelta. Jaatinen viittaa Virtaseen (1982), jonka mukaan arjen ja vapaa-ajan välistä rajaa on suomalaisessa kulttuurissa kautta aikain alleviivattu alkoholilla. (Jaatinen 2000, 31, 82 - 83.) Jyväskylän kaupunki ei ole perinteisesti huomionnut nuorten perjantai-illan viettoa kovinkaan kattavasti. Synkkis päivystää useina perjantai-iltoina, mutta toiminnan jatkuvuus on uhattuna. Monet Jyväskylän kaupungin nuorisotiloista sulkevat ovensa perjantaisin melko aikaisin, jos ylipäänsä ovat auki perjantaisin. Jyväskylän kaupungin internet-sivujen mukaan Lutakon nuorisokahvilan lisäksi keskusta-alueella on myöhään perjantai-iltaisina auki ainoastaan Cafe Center, joka on myös ainut viikonloppuisin auki oleva nuorisotila. Lähiöiden nuorisotilat taas eivät ole lainkaan auki viikonloppuisin, tai sulkevat ovensa aikaisin. Yksittäisiä yökahviloita järjestetään satunnaisesti. (Nuorisotilojen aukioloajat syksyllä 2007.)

Lutakon nuorisokahvilalle on tarvetta, ja lisäksi paikka on erityisen tarpeellinen päihtyneille nuorille. Sekä Jelmun että yhteistyötahoksi tulevan Aseman lapset ry:n linja on, että päihtyneitä nuoria ei käännytetä ovelta pakkaseen palelemaan, vaan heidät otetaan sisälle. Näin voidaan valvoa heidän yleistä kuntoaan ja sitä, että he eivät päihdy lisää. Toisaalta molempien tahojen periaatteena on myös, että kahvilasta ei saa muodostua selviytymisasema. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että liian päihtyneet

nuoret ohjataan kotiin tai muuhun turvalliseen paikkaan Synkkiksen, Kriisikeskus Mobilen tai viime kädessä poliisin avulla.

6 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat

Opinnäytetyöni tavoitteena on kerätä palautetta ja kehittämisehdotuksia Kahvila Lutakon/Walkers Lutakon toimintaan liittyen sekä kartoittaa kahvilan merkitystä yhteisöllisyyttä luovana ja ehkäisevää päihdetyötä tekevänä toimijana. Nuorisokahviloista tehdyt tutkimukset painottuvat usein vapaaehtoistyöntekijöiden mielipiteisiin, mutta minulle oli tärkeää saada selville nuorten näkemykset toiminnasta ja sen kehittämisestä. Tutkimusongelmikseni valikoituivat:

1. Mitä mieltä Kahvila Lutakon/Walkers Lutakon asiakkaat ovat kahvilan toiminnasta?
2. Millaisia muutos- ja kehitysehdotuksia nuoret asiakkaat antavat Kahvila Lutakolle/Walkers Lutakolle ja Tanssisali Lutakolle?
3. Mitä käsityksiä nuorilla on Walkers-kahviloista ja onko Kahvila Lutakon toiminta heidän mielestään muuttunut Walkersiin liittymisen jälkeen?
4. Onko Kahvila Lutakon/Walkers Lutakon toiminnalla merkitystä nuorten päihdeiden käyttöön/käyttämättömyyteen ja perjantai-illan viettoon?

7 Tutkimusmenetelmän valinta, aineiston keruu ja analyysi

7.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimuksen lähestymistapani on enimmäkseen kvantitatiivinen, mutta sitä on täydennetty kvalitatiivisella otteella. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositaan ihmistä tiedon keruun välineenä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa taas korostetaan yleispäteviä syyn ja seurauksen lakeja. Siinä päätelmiä tehdään havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen. Tuloksia siis kuvaillaan esimerkiksi prosenttitaulukoiden avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1998, 137, 161, 165.)

Koin, että tarvitsen täsmällisiä vastauksia muun muassa siitä, kuinka usein tutkimani asiakkaat ovat käyneet kahvilassa, käyttävätkö he päihteitä jne. Toisaalta taas tutkimukseni kvalitatiivinen ote antoi mahdollisuuden myös monimuotoisempien vastausten ja niiden esiintuomien näkökulmien käsittelyyn. Valitsin pitkällisen pohdinnan jälkeen tutkimusmenetelmäkseni kyselyn sen toteuttamisen nopeuden ja kahvilan fyysiseen ympäristöön sopimisen vuoksi (vrt. haastattelujen tekeminen meluisassa kahvilassa.)

Kysely on survey-tutkimuksen keskeinen menetelmä. Survey tarkoittaa sellaista kyselyä, haastattelun tai havainnoinnin muotoa, jossa aineisto kerätään standardoidusti (kysyttävät asiat kysytään kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla) ja jossa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietyistä perusjoukosta. (Mts. 189.)

Kyselyn avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto, koska tutkittavaksi on helppo saada paljon henkilöitä ja heiltä voidaan myös kysyä monia asioita. Kyselyn tehokkuus tutkimusmenetelmänä perustuu siihen, että se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Huolellisesti suunniteltu lomake on myös helppo käsitellä tallennettuun muotoon ja analysoida. Tutkimuksen aikataulu ja kustannukset on melko helppo arvioida. (Mts. 191.)

Toisaalta tulosten tulkinta voi muodostua ongelmaksi. Kyselytutkimusten aineistoja saatetaan myös pitää pinnallisina ja niiden teoriapohjaa saatetaan arvostella vaatimattomaksi. Kyselytutkimusta analysoidessa ei voida olla varmoja siitä, miten vakavasti vastaajat ovat tutkimukseen suhtautuneet. Tulee kiinnittää huomiota siihen, ovatko mahdolliset vastausvaihtoehdot olleet vastaajien näkökulmasta onnistuneita, jotta ei syntyisi väärinkäsityksiä. Vastaajien perehtyneisyydestä aihealueeseen ei myöskään yleensä ole tietoa kyselytutkimusta tehtäessä. Vaikka kysely on tiedonhankintamenetelmänä suhteellisen nopea, hyvän lomakkeen laatiminen vaatii tutkijalta aikaa sekä monenlaista tietoa ja taitoa. Hyvästä lomakkeesta huolimatta kato eli vastaamattomuus saattaa kyselytutkimuksessa nousta ongelmaksi. (Mts. 191.)

Lomakkeen avulla kerätyt tiedot voivat koskea tosiasioita, käyttäytymistä ja toimintaa, tietoja, arvoja, asenteita, uskomuksia, käsityksiä tai mielipiteitä. Lisäksi lomakkeessa voidaan pyytää kertomaan arviointeja tai perusteluja toiminnoille tai mielipiteille tms. Täsmälliset tosiasiat on hyvä kysyä suoraan, joko avointen kysymysten tai monivalin-

nan avulla. Useimmiten lomakkeista löytyy myös ns. taustakysymyksiä, jotka koskevat vastaajaa itseään (esimerkiksi ikä, sukupuoli tai koulutus). (Mts. 193.)

7.2 Kyselylomakkeen laatiminen ja aineiston keruu

Kyselyissä käytettyjä kysymyksiä voidaan muotoilla monella tapaa. Yleensä käytetään kolmea muotoa: avoimia kysymyksiä, monivalintakysymyksiä ja asteikkoihin eli skaaloihin perustuvia kysymyksiä. Avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden sanoa, mitä hänellä todella on mielessään, kun monivalintakysymykset taas saattavat kahlita vastaajaa liikaa. Toisaalta taas monivalintakysymykset tuottavat vähemmän kirjavaa ja näin ollen kenties luotettavampaa ja helpommin käsiteltävää materiaalia. (Mts. 194 – 195, 197.)

Ideoin kyselyni helmikuussa 2008. Valitsin tutkimusvälineekseni puolistrukturoidun kyselylomakkeen (LIITE 2), jolla pyrin saamaan sekä täsmällistä tietoa että vapaampia mielipiteitä. Kyselyn alkuun kysymyksiin 1 – 3 sijoitin taustatiedot vastaajien iästä ja sukupuolesta sekä siitä, kuinka mones kahvilassa käyntikerta tämä heille oli. Kysymykset 4 – 9 kartoittivat asiakkaiden sosiaalista käyttäytymistä, ilmapiiriä ja yhteisöllisyyden tunnetta kahvilassa sekä kahvilassa käymisen merkityksiä nuorille.

Kysymykset 10 – 14 käsittelevät päihteitä, lähinnä asiakkaiden omaa päihteidenkäyttöä ja myös heidän mielipidettään kahvilan linjasta ottaa sisälle päihtyneitä nuoria. Kysymys 15 koski nuorten perjantai-illan viettoa yleensä, ja tällä pyrin saamaan tietoa siitä, mille muulle toiminnolle kahvilassa käynti tarjoaa vaihtoehdon. Kysymykset 16 – 18 koskivat kahvilan liittymistä Walkers-nuorisokahvilaketjuun ja nuorten näkemystä siitä. Kysymyksissä 19 – 24 etsin nuorten kehittämisehdotuksia kahvilaan, asiakaspalveluun ja aikuisten toimintaan liittyen sekä toiveita koko Jelmury:n toiminnalle alaikäisten näkökulmasta.

Helmikuun lopussa pääsin ensimmäisen kerran keräämään aineistoa, tosin hieman testausmielessä. Jaoin lomakkeet ja saatekirjeet kahvilailtana, kerroin hieman tutkimuksesta ja jätin nuoret täyttämään lomakkeet. He palauttivat lomakkeet kahvilan tiskille, joten en aina edes ollut paikalla palautustilanteessa. Tämä edesauttoi sitä, että minun on lähes mahdotonta tunnistaa kyselyyn vastanneita nuoria kyselyistä, koska en tiennyt kuka palautti paperin milloinkin.

Ensimmäisenä aineistonkeruuiltana sain vastauksia seitsemän kappaletta. Ne osoittautuivat hyviksi ja kyselylomake niin toimivaksi, että saatoin jatkaa aineiston keruuta samalla lomakkeella. Koin, että nuoret ymmärsivät kysymykseni oikein, koska myös vastaukset olivat yleisesti ottaen ymmärrettäviä, joskin joissain tapauksissa monitulkintaisia. Joissain lomakkeissa muutamiin kysymyksiin oli vastattu kysymysmerkillä tai jätetty vastaamatta. Näissä tapauksissa saattoi olla kyse kysymyksen epäselvyydestä tai sitten siitä, että nuori ei ollut osannut vastata kysymykseen mitään. Avointen kysymysten vastauksissa oli lyhempiä ja suppeampia, mutta myös melko paljon luovia ja persoonallisia vastauksia. Suljettuihin kysymyksiin oli osattu vastata mielestäni hyvin ja melko yksiselitteisesti, vaikka joiltain osin vastausvaihtoehdot olivat liian suppeat.

Maaliskuussa 2008 seurasi muutama hiljaisempi kahvilailta, joiden aikana en saanut aineistoa kerättyä, kunnes maaliskuun loppupuolella sain 19 lomaketta täytettyinä takaisin. Aineistonkeruullat poikkesivat hieman toisistaan. Asiakkaat olivat molemmissa illoissa Lutakon tavallista asiakaskuntaa, rockia ja metallia kuuntelevia nuoria. Ensimmäisenä iltana tosin paikalla oli vähemmän asiakkaita, ja heistä suurin osa oli pelkästään kahvilaan aikaansa viettämään tulleita nuoria. Toisella kertaa taas kaikki nuorista olivat menossa katsomaan keikkaa yläkertaan ja olivat näin ollen hieman enemmän juhlatuulella ja odottavissa tunnelmissa.

7.3 Aineiston analyysi

Ennen tuloksien kirjaamista tutkijan on syytä tarkistaa, että tutkimusongelmiin on saatu vastaus. Kaikkia tutkimuskysymyksiä on tarkasteltava, vaikkei niihin olisikaan saatu vastausta. Vastauksen puuttuminenkin kertoo jostain: se voi johtua esimerkiksi käytetyistä tutkimusmenetelmistä. Tuloksia selostettaessa tutkimuksen keskeinen anti esitetään mahdollisimman selvästi ja selittelemättä. (Mts. 249.)

Luin kyselyvastaukset läpi pariin otteeseen ennen tarkemman analysoinnin aloittamista. Lomakkeet olivat melko hyvin täytettyjä. Joissain oli jätetty enemmän vastaamatta avoimiin kysymyksiin kuin toisissa, mutta toisaalta mielestäni tärkeää tietoa on myös se, että kaikki asiakkaat eivät tiedä kysymistäni asioista tai eivät ole miettineet mieltipidettään asioihin. Vastauslomakkeita sain takaisin kaikki jakamani 26 kappaletta. Tämä oli mielestäni tarpeeksi laaja otos, koska vastaajat olivat jakaantuneet riittävän hyvin ikänsä ja sukupuolensa sekä kahvilassa käyntikertojensa mukaan. Näkemyksiä

tuli monipuolisesti sekä nuorimmilta kahvilassa kävijöiltä että jo lähes täysi-ikäisiltä, ja molemmat sukupuolet olivat tasaisesti edustettuna. Lisäksi otoksessa on mukana asiantuntevaa joukkoa eli kokeneempia Lutakossa ja kahvilassa kävijöitä, mutta myös uusia ihmisiä. Mielestäni otos edusti tyypillisiä Lutakossa ja kahvilassa asioivia nuoria varsin kattavasti.

Strukturoitujen kysymysten vastaukset käsittelin määrällistä analyysia käyttäen. Näistä tuloksista tein myös kuviot havainnollistamaan tuloksia. Avointen kysymysten tulosten kirjaamisella ja analyysilla pyrin täydentämään strukturoiduilla kysymyksillä selvitettyjä asioita, mutta myös tuomaan uusia näkökulmia tutkimukseeni.

7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen tekemisen teoriassa painotetaan usein tutkimuksen validiuden ja reliabiliteetin vaatimusta. Validiudella tarkoitetaan kysymystä, mittaako tutkimus sitä, mitä sen on tarkoitus mitata. Kysymys on mittauksen pätevydestä, ja tulosten tulkinnat ovat osa tätä pätevyyden pohdintaa. (Mts. 222.) Reliaabelius taas tarkoittaa, että tutkimustyö on tehty niin, että tutkimuksen tuloksia voidaan pitää toistettavina. (Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineistot 2008.)

Jotta kyselylomakkeestani tulisi mahdollisimman validi, käytin apuna Nuorten päihdemittaria.¹ Siitä sain vinkkejä, miten nuorilta kannattaa kysyä päihteistä ja muistakin asioista. Lomakkeen laatiminen oli vaativaa, koska piti miettiä tarkasti, miten kirjoittaa kysymykset tarpeeksi selkeiksi. Esimerkiksi yhteisöllisyyden kartoittaminen oli hankalaa. En voinut käyttää yhteisöllisyys – sanaa, koska arvelin sen hämmentävän ainakin osaa nuorista. Mielestäni kyselylomake kuitenkin palveli tarkoitustaan. Nuoret olivat mielestäni ymmärtäneet kysymykseni oikein, ja jättäneet vastaamatta enemmän sen takia, että heillä ei ollut mielipidettä asiaan kuin sen takia, etteivät he olisi ymmärtäneet kysymystä. Toisaalta joihinkin lomakkeisiin merkityistä kysymysmerkeistä päätellen kaikki kysymykseni eivät olleet aivan selkeitä joidenkin vastaajien mielestä.

Tutkimukseni reliabiliutta on melko vaikea arvioida. Luulen, että jos tutkimus toistettaisiin samoilla koehenkilöillä, vastaukset olisivat ainakin melko samanlaisia. Toisaalta tutkimuspaikkana toiminut kahvila ja ajankohta, perjantai-ilta, vaikuttivat vas-

¹ Nuorten päihdemittarin kehitti terveystieteiden maisteri Marjatta Pirskanen vuonna 2007 mittaamaan 14 – 18-vuotiaiden nuorten päihteiden käyttöä. (Nuorten päihteettömyyden edistäminen.)

tauksiin melko paljon: vastaukset saattoivat juhlatunnelmissa muodostua jopa yltiöpositiivisiksi. Samoin jonkinlaisena häiritsevänä tekijänä saattoi toimia se, että kahvilassa oli molemmilla kerroilla paljon nuoria. Vastaukset saattaisivat siis olla jokseenkin erilaisia, jos kyselyt olisi jaettu nuorille esimerkiksi kesken koulupäivän ja he eivät olisi saaneet mahdollisuutta keskustella kysymyksistä keskenään. Uskon kuitenkin, että perusasiat vastauksissa ja nuorten mielipiteissä ovat toistettavissa olevia.

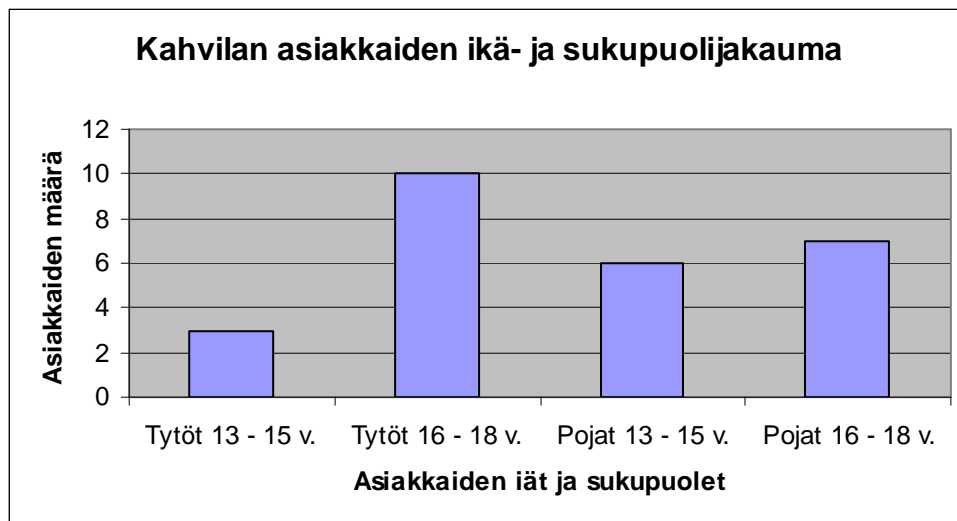
Tutkimuksessa käytetyt menetelmät on kuvailtava ja selitettävä huolellisesti, jotta lukija pystyy arvioimaan käytettyjen menetelmien, ja näin ollen myös tutkimustulosten, luotettavuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1998, 248.) Tutkimuksen eettisyyteen liittyy taas tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kohtelu. On erityisesti selvitettävä, miten henkilöiden suostumus tutkimukseen hankitaan, millaista tietoa heille annetaan ja millaisia riskejä tutkimukseen osallistumiseen liittyy. (Mts. 28.)

Omassa tutkimuksessani ei ole erityisempiä riskejä tutkimuksen kohteena oleville. Jotkut nuoret voivat pitää riskinä sitä, että esim. heidän päihteidenkäyttönsä paljastuu. Tämä kuitenkin on lähes mahdotonta, koska vastaajien tunnistaminen kyselyistä on erittäin hankalaa, ja heidän nimiään en kysynyt missään vaiheessa tutkimusta. Kerroin nuorille tutkimukseni tarkoituksesta jakaessani lomakkeet heille. Täsmensin, että tarkoitus on kehittää kahvilan toimintaa enemmän nuoria palvelevaksi, ja että en käyttäisi saamiani tietoja muuhun tarkoitukseen ja käsittelisin materiaalia muutenkin luottamuksellisesti. Jaoin nuorille saatekirjeet (LIITE 1), joissa oli tietoa tutkimuksesta ja valmiin tutkimuksen julkaisuosoite internetissä. Nuoret suhtautuivat kyselyyn myönteisesti tai vähintään neutraalisti. Alle 18 – vuotiaita nuoria tutkittaessa tarvitaan nuorten oman suostumuksen lisäksi yleensä vanhempien lupa. Tulimme opettajien kanssa siihen tulokseen, että tässä tapauksessa lupaa ei tarvita. Perusteluina olivat, että nuoria ei voida tunnistaa vastausten perusteella, heiltä ei kysellä arkaluontoisia asioita ja he eivät ole ennalta määrätty tutkimusryhmä vaan joukko satunnaisia kahvilassa kävijöitä.

8 Tutkimuksen tulokset

8.1 Taustatiedot

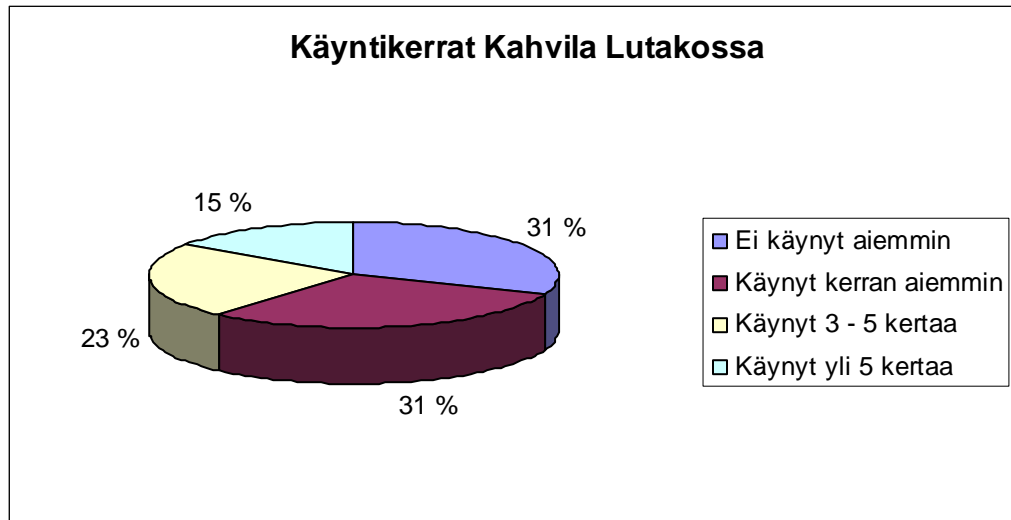
Ensimmäiset kysymykset kyselyssä koskivat kahvilan asiakkaiden ikää ja sukupuolta. Näiden kysymysten tarkoitus oli lähinnä vain antaa taustatietoa siitä, minkä ikäisiä kahvilan asiakkaat ovat ja mikä on asiakkaiden sukupuolijakauma. Yhteensä 26 vastanneesta oli yllättäen tasan puolet poikia ja tyttöjä, mitä en ollut suunnitellut, mutta mikä oli kyselyn kannalta todella hyvä asia. Kukaan asiakkaista ei ollut alle 13 – vuotias, mutta ei myöskään yli 18 – vuotias. Näin kysely kohdistui juuri heihin, joilta tietoa halusinkin eli teini-ikäisiin. Ylivoimaisesti suurin ryhmä (10) olivat 16- 18-vuotiaat tytöt, sen sijaan heistä nuorempia tyttöjä oli vähän (3). Poikien kohdalla taas ikähajonta oli tasaisempaa. Seuraava kuvio havainnollistaa ikä- ja sukupuolijakaumaa.



KUVIO 1. Kahvilan asiakkaiden ikä- ja sukupuolijakauma.

Seuraava strukturoitu kysymykseni koski asiakkaiden käyntikertoja kahvilassa. Alun perin tarkoitukseni oli kerätä tietoja nuorilta, joilla oli jo kokemusta kahvilassa käynnistä. Loppujen lopuksi vastaajista suurin osa (16) oli kuitenkin vastatessaan käymässä ensimmäisen tai toisen kerran kahvilassa. Toisaalta 3- 5 kertaa ja jopa yli 5 kertaa kahvilassa käyneitä nuoriakin oli vastaajissa runsaasti (10). Jälkikäteen ajateltuna on mielestäni hyvä, että mukana on sekä kokeneempia kävijöitä että ensikertalai-

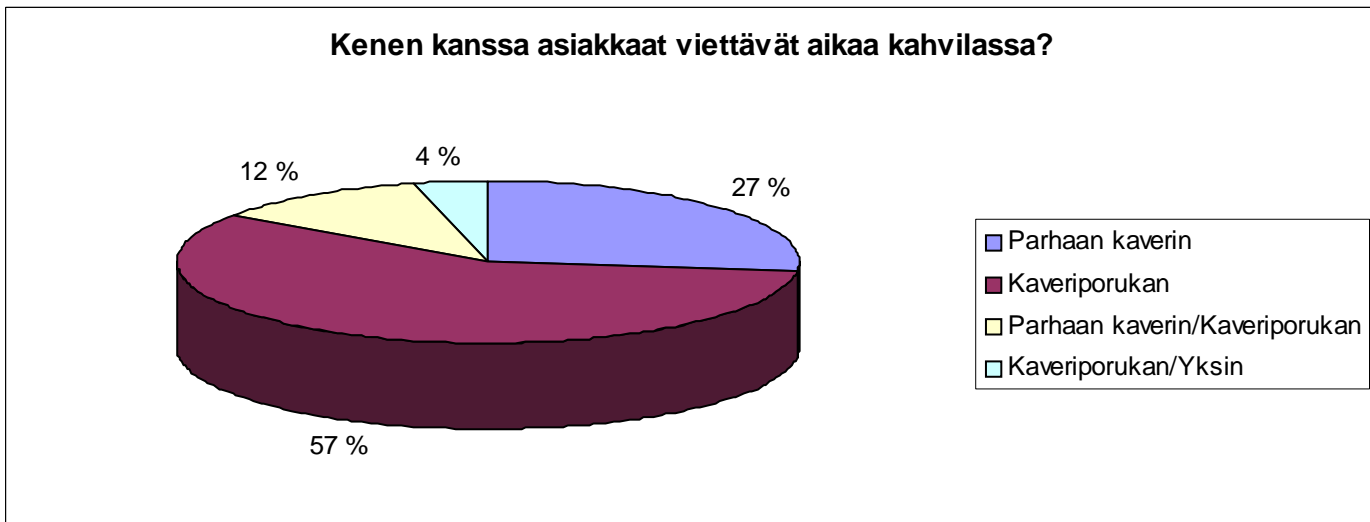
sia. Näin ollen mukana sekä kokemukseen että ensivaikutelmaan perustuvia mielipiteitä, jotka molemmat ovat tärkeitä.



KUVIO 2. Käyntikerrat Kahvila Lutakossa.

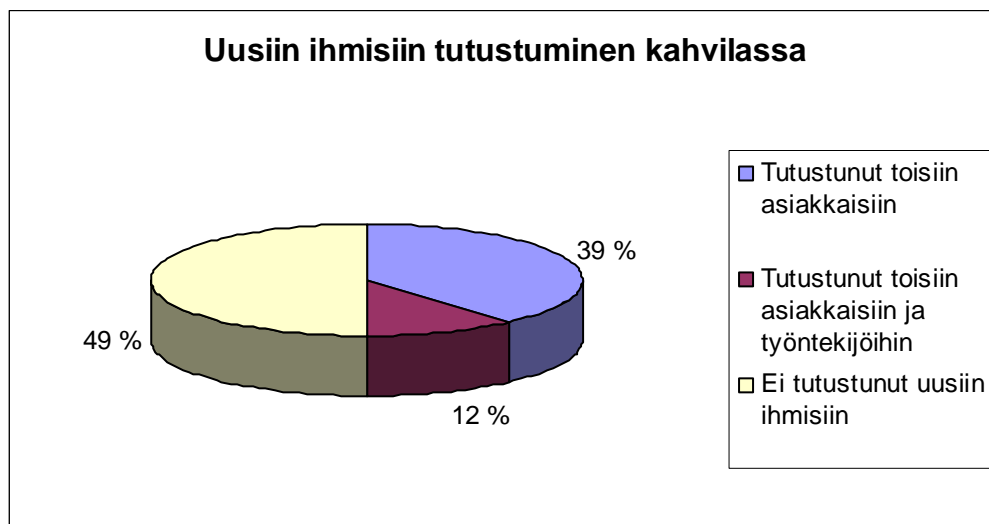
8.2 Yhteisöllisyys

Kysymykset 6 – 8 olivat myös strukturoituja ja niiden tarkoitus oli selvittää yhteisöllisyyttä kahvilan asiakkaiden kokemana. Ensimmäinen näistä kysymyksistä selvitti, kenen kanssa asiakkaat viettävät aikaansa kahvilassa. Kysymyksessä oli ehkä liian rajatut vaihtoehdot (paras kaveri/kaveriporukka/yksin), mutta vastaajat olivat vastanneet sen mukaan, mikä parhaiten kuvasi heidän toimintaansa. Muutama (4) oli valinnut kaksi vaihtoehtoa. Suosituin vaihtoehto (15) oli ajan viettäminen kahvilassa kaveriporukan kanssa. Melko moni (7) vastaajista myös kertoi viettävänsä kahvilassa aikaa parhaan kaverin kanssa. Kukaan ei vastannut viettävänsä kahvilassa aikaa pelkästään yksin, mutta yksi oli vastannut viettävänsä aikaa yksin TAI kaveriporukassa. Vastauksiin saattoi vaikuttaa kaksi erilaista tapaa tulkita kysymys: onko kyse juuri tietystä illasta, kun kyselyyn vastattiin, vai yleensä kahvilaillasta?



KUVIO 3. Kenen kanssa asiakkaat viettävät aikaa kahvilassa?

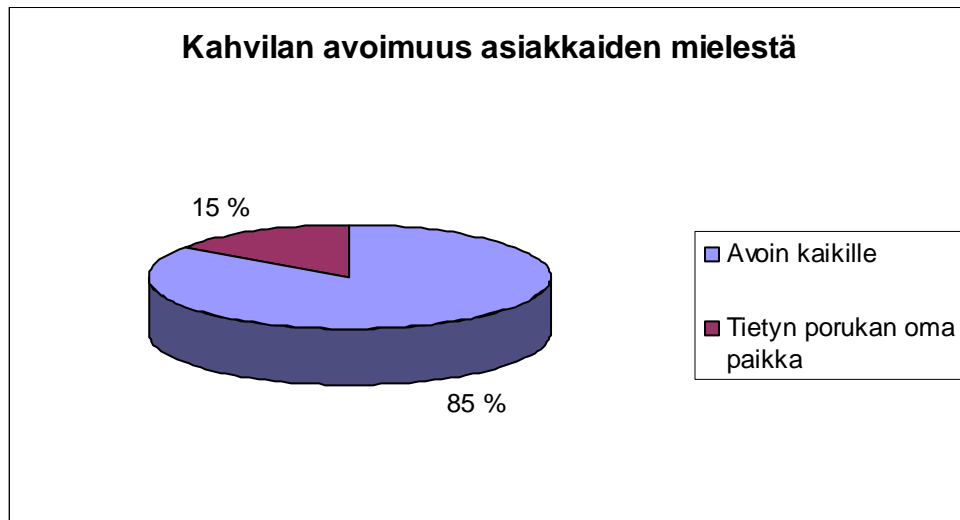
Seuraava yhteisöllisyyttä kartoittava kysymys selvitti, ovatko asiakkaat tutustuneet kahvilassa uusiin ihmisiin. Puolet vastaajista (13) eivät olleet, mutta melko suuri joukko (10) totesi tutustuneensa kahvilassa toisiin asiakkaisiin. Muutama (3) myös vastasi tutustuneensa sekä toisiin asiakkaisiin että kahvilan/Tanssisali Lutakon työntekijöihin.



KUVIO 4. Uusiin ihmisiin tutustuminen kahvilassa.

Viimeinen yhteisöllisyyttä kartoittavista strukturoiduista kysymyksistä koski nuorten mielipiteitä kahvilan avoimuudesta tai vastaavasti ”kuppikuntaisuudesta.” Ehdottomasti suurempi osa (22) vastaajista koki kahvilan avoimeksi kaikille. Yksi oli täyden-

tänyt tätä mielipidettä sanoilla ”jotka uskaltaa tulla.” Muutama (4) oli vastannut kahvilan olevan tietyn porukan oma paikka/”kuppikunnittunut.” Tähänkin vastaukseen oli osa tehnyt tarkennuksia. Yhden vastaajan mielestä kahvila oli kuppikunnittunut ”vähän, mutta hyvällä tavalla.” Yksi taas tarkensi kahvilan olevan ”nuorten” ja ”teini-ikäisten” oma paikka.



KUVIO 5. Kahvilan avoimuus asiakkaiden mielestä.

8.3 Päähteet

Kysymykset 10 – 14 koskivat päähteitä ja niiden käyttöä. Kysymys 10 oli avoin, ja siinä kysyttiin nuorten mielipidettä kahvilan linjasta ottaa sisälle päihtyneitä nuoria. Kukaan ei vastustanut tätä linjausta, sen sijaan monet ilmaisivat sen olevan hyvä ja tarpeellinen asia. Vastaukset voi karkeasti jakaa kolmeen ryhmään: linjausta kannattaviin, kriittisempiin ja välinpitämättömiin. Monet linjausta kannattavista totesivat sen olevan yksinkertaisesti erittäin hyvä, asiallinen tai hyväksyttävä. Monet perustelivat näkemystään sillä, että on hyvä, ettei nuoria jätetä valvomatta heidän ollessa humalassa.

”Parempi niiden nuorien on olla täällä, kuin tuola ulkona.” (tyttö, 16 – 18 v.)

Mainintoja tuli myös siitä, että aikuiset voivat soittaa tarpeen tullen apua, ja ovat paikalla, jos nuoren tarvitsee puhua jostain asiasta. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että harvassa paikassa otetaan sisälle päihtyneitä nuoria.

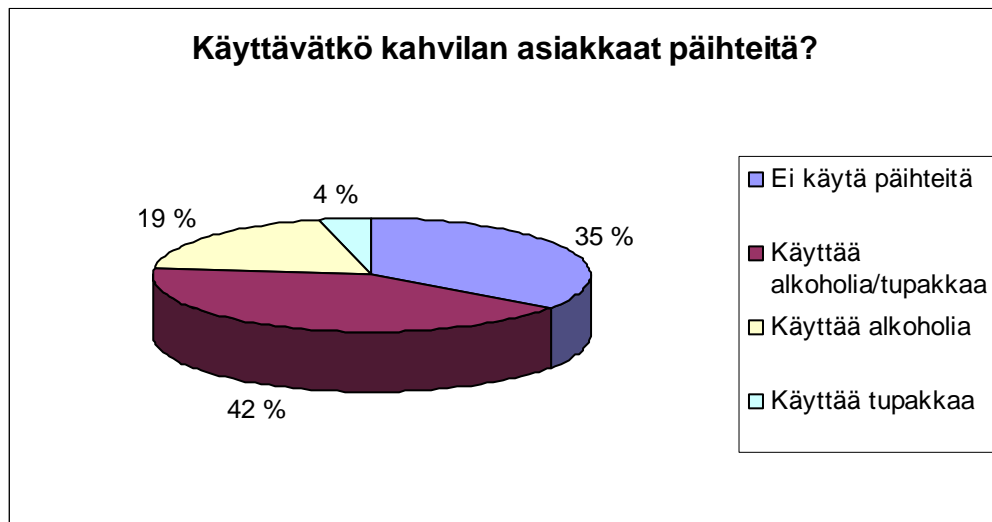
”Hyvä ajatus, ei tarvitse olla ulkona kylmässä, ja täällä voi puhua aikuisten kanssa.”
(tyttö, 16 – 18 v.)

Kriittisemmissä kannanotoissakin linjausta pidettiin hyvänä, mutta tiettyjen ehtojen täytyessä. Useissa vastauksissa ilmeni, että liian huonossa kunnossa olevat nuoret häiritsevät muita. Monissa mielipiteissä mainittiin, että kahvilaan saa tulla, ”kunhan omilla jaloillaan seisoo.”

”hyvä ettei niitä jätetä valvomatta ulos ja voidaan soittaa apua, voi tulla jos on huonossa jamassa, mutta totta kai liian kännissä olevat häiritsevät muita.” (tyttö, 16 – 18 v.)

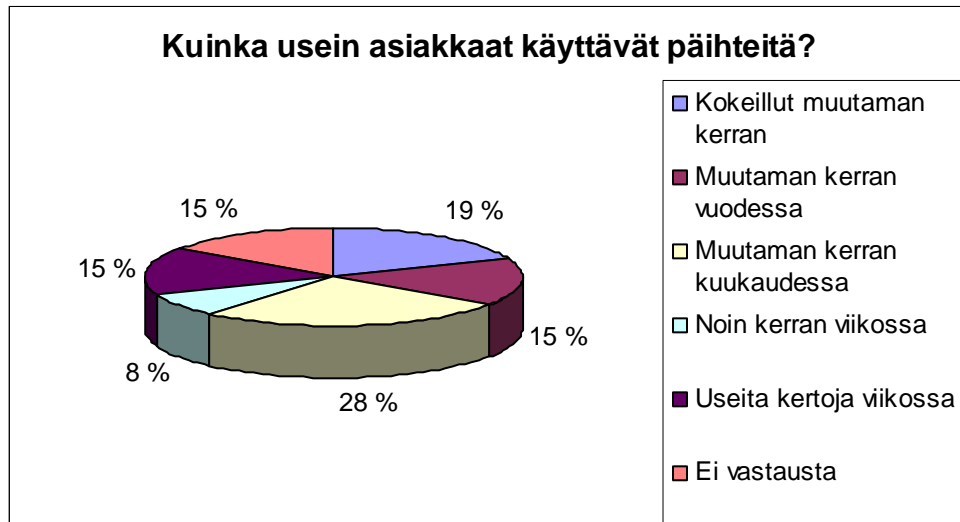
Muutamissa kommentteissa (”en tiedä”, ”ei väliä”) ilmeni välinpitämättömämpi asenne kahvilan päihdepolitiikkaa kohtaan. Yksi nuorista myös totesi, ettei asia ”ole paikan vastuulla.” Tulkitsin tämän niin, että vastaajan mielestä jokainen on itse vastuussa päihteiden käyttönsä seurauksista.

Kysymykset 11 ja 12 olivat strukturoituja, mutta myös 13 ja 14 olivat jossain määrin kyllä/ei-vaihtoehdot sisältäviä kysymyksiä. Kysymys 11 käsitteli asiakkaiden päihteiden käyttöä/käyttämättömyyttä. Suurin osa (17) vastaajista kertoi käyttävänsä alkoholia/tupakkaa/molempia. Osa (6) oli tarkentanut, kumpaa näistä käytti. Tulkitsin tarkentamattomat vastaukset (11) niin, että henkilöt käyttävät sekä alkoholia että tupakkaa. Kysymyksen laadinta oli ongelmallinen, joten tarkkaa tietoa tästä ei siis ole. Oletan kuitenkin, että jos henkilö ehdottomasti EI käytä alkoholia tai tupakkaa, hän on tarkentanut sitä vastauksessaan, muuten taas ei. Melko suuri osa, 35 % vastaajista (9 vastaajaa) kertoi, että eivät käytä päihteitä lainkaan. Huumaus- tai liuotinaineita tai lääkkeitä päihtymistarkoituksessa ei kukaan kertonut käyttävänsä ja yksi vastaaja oli lisännyt tähän kohtaan ehdottoman kiellon ”en todellakaan!”. Yksi oli vastannut käyttävänsä alkoholia, ja tarkentanut vastaustaan sanalla ”harvemmin.”



KUVIO 6. Käyttävätkö kahvilan asiakkaat päihteitä?

Kysymys 12 selvitti, kuinka usein asiakkaat käyttävät päihteitä. Tässäkin kysymyksessä vastausvaihtoehdot olivat hieman huonosti muotoiltuja ja epämääräisiä, mutta toisaalta antavat jonkinlaisen käsityksen aiheesta. Neljä henkilöä jätti vastaamatta tähän kysymykseen ja he luultavasti eivät siis käytä lainkaan päihteitä. Suurin osa (7) vastaajista vastasi käyttävänsä päihteitä muutaman kerran kuukaudessa. Seuraavaksi eniten (5) oli valittu ”olen kokeillut muutaman kerran” – vaihtoehtoa. Neljä oli vastannut käyttävänsä päihteitä muutaman kerran vuodessa. Neljä vastasi myös käyttävänsä päihteitä useita kertoja viikossa. Huomioitavaa on, että kolme heistä tarkensi vastauksensa koskevan tupakan polttoa. Vähiten vastauksia, kaksi kappaletta, sai vaihtoehto ”noin kerran viikossa.” Yksi vastaajista, joka oli ympyröinyt kohdan ”muutaman kerran kuukaudessa”, tarkensi, että myös vaihtoehdot ”noin kerran viikossa” ja ”useita kertoja viikossa” saattoivat tulla kysymykseen, jos kyseessä oli ”Kaljaa sohvalla!” Muutenkin tähän kysymykseen oli tehty tarkennuksia, muun muassa kommentti ”vaihtelee.”



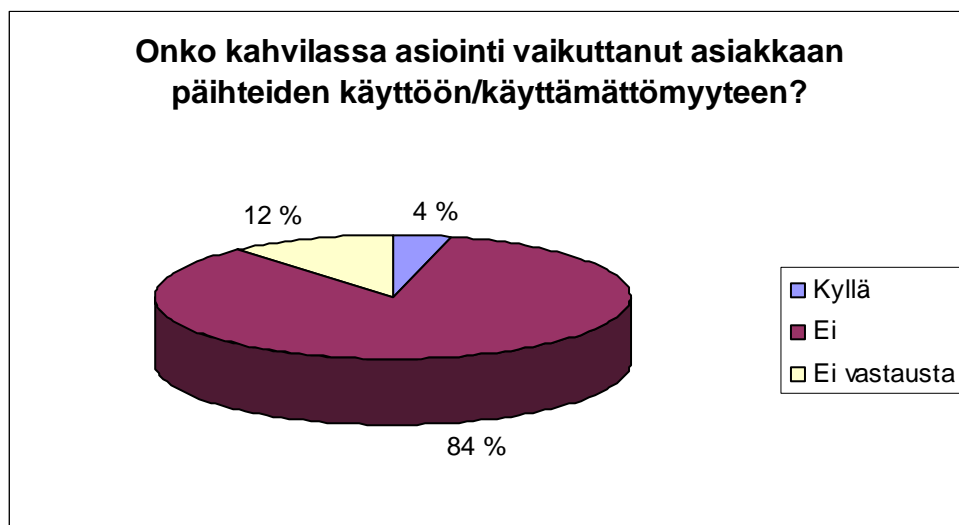
KUVIO 7. Kuinka usein asiakkaat käyttävät päihteitä?

Seuraavat kaksi kysymystä koskivat ympäristön reagoitua ja vaikutusta päihteiden käyttöön. Näihin kysymyksiin en ollut tajunnut laittaa valmiita vastausvaihtoehtoja, vaikka ne olisivatkin kysymyksiin kuuluneet. Vastaukset pystyi kuitenkin jakamaan kyllä/ei/ei vastausta -tyyppisesti kolmeen ryhmään. Kysymys 13 selvitti, oliko joku asiakkaan läheinen tai kaveri ollut koskaan huolissaan asiakkaan päihteiden käytöstä tai ehdottanut, että asiakas vähentäisi sitä. Muutama (5)vastaaja myönsi, että jonkinmoista huolta on joskus ollut. Suurin osa (19) kuitenkin vastasi kieltävästi, ja kaksi jätti vastaamatta kysymykseen, mahdollisesti päihteiden käyttämättömyytensä takia. Tarkennuksia ja selityksiä oli lisätty tähänkin kysymykseen. Yksi totesi, ettei kukaan ole ollut huolissaan, koska ”sen verran harvoin tulee juotua.” Yksi kertoi, että on kerran ollut tupakkalakossa oma-aloitteisesti.



KUVIO 8. Onko asiakkaan kaveri/läheinen ollut huolissaan asiakkaan päihteiden käytöstä?

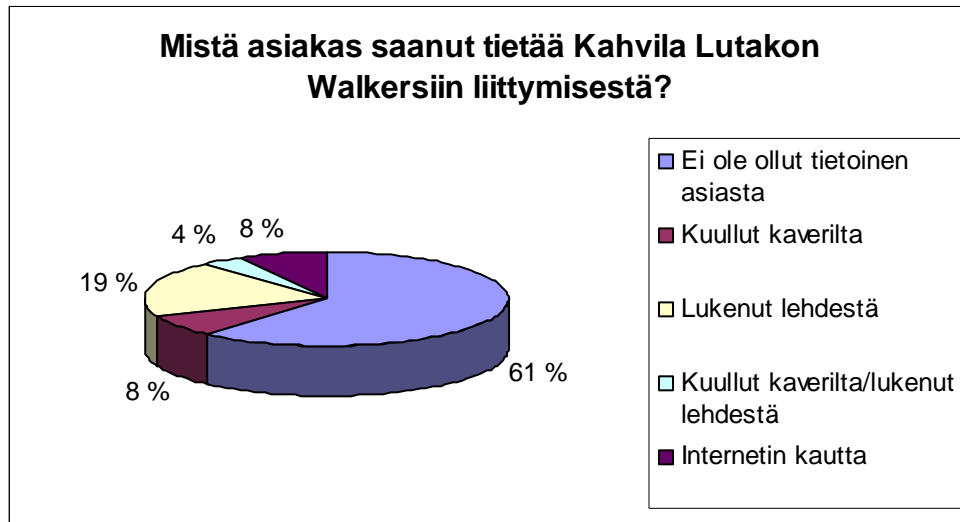
Toinen ympäristöön ja päihteiden käyttöön viittaava kysymys koski Kahvila Lutakon mahdollista vaikutusta päihteiden käyttöön/käyttämättömyyteen. Ehdottomasti suurin osa (22) vastasi, ettei kahvilalla ole merkitystä puoleen eikä toiseen tällä saralla. Muutama (3) jätti vastaamatta kysymykseen, ja vain yksi kertoi kahvilalla olevan merkitystä. Häinkin totesi vain epäsuorasti, että ”En ole käyttänyt päihteitä tänne tullessani/ollessani täällä.” Tämän tulkitsin kuitenkin tarkoittavan sitä, että kahvila on vaikuttanut kyseisen asiakkaan päihteiden käyttöön.



KUVIO 9. Onko kahvilassa asiointi vaikuttanut asiakkaan päihteiden käyttöön/käyttämättömyyteen?

8.4 Walkers

Kysymykset 16 – 18 koskivat Walkersia ja Kahvila Lutakon liittymistä siihen. Yksi näistä kysymyksistä oli strukturoitu. Yksi taas oli kysymys, johon en ollut laittanut valmiita vastausvaihtoehtoja, mutta pystyin jakamaan vastaukset neljään selkeään ryhmään. Kysymys 16 käsitteli nuorten tietämystä Kahvila Lutakon liittymisestä Walkersiin. Suurin osa (16) ei ollut tiennyt koko asiasta, mutta toisaalta melko moni (10) oli asiasta kuullut. Suurin osa heistä (5) oli lukenut asiasta lehdestä, mutta mainintoja saivat myös asiasta kuuleminen kaverilta (2) ja tiedon saaminen internetin kautta (2). Yksi kertoi saaneensa tiedon sekä kaverilta että lehdestä.



KUVIO 10. Mistä asiakas saanut tietää Kahvila Lutakon Walkersiin liittymisestä?

Kysymys 17 oli avoin, ja sillä kartoitin nuorten käsityksiä Walkersista. Hyvin harva oli osannut vastata kysymykseen, koska suurimmalle osalle Walkers-kahvilat olivat täysin tuntematon asia. Muutama oli vastannut, ettei tiennyt kahviloista, mutta Kahvila Lutakon perusteella muodostui positiivinen käsitys. Yksi oli vastannut, ettei ole ”hyvää käsitystä.” Tästä oli vaikea päätellä, oliko hänellä huono käsitys kahviloista, vai ei lainkaan käsitystä. Walkersin mainontaa myös kritisoiin.

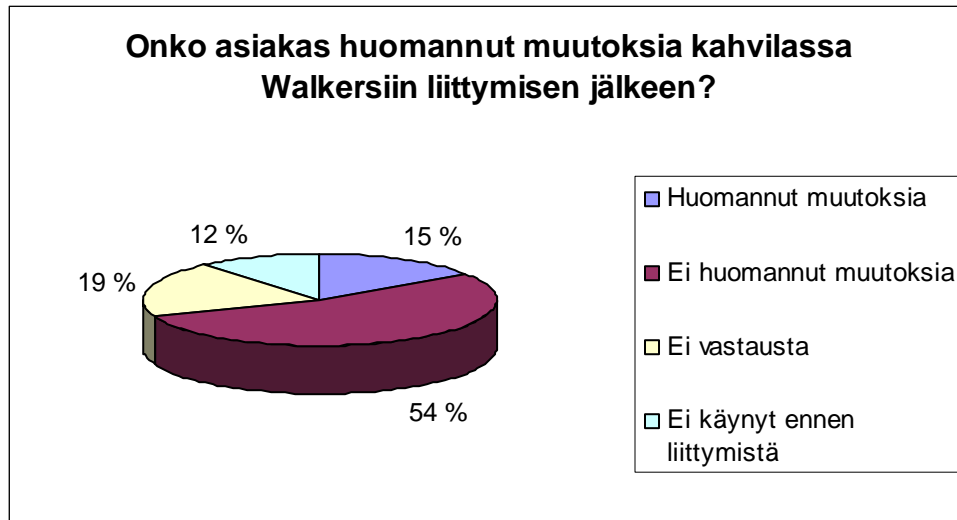
”Ei ole oikein tullut käytyä kahviloissa (mainonta ei tavoita nuoria tarpeeksi hyvin)”
(poika, 16 – 18 v.)

Parilla vastaajalla oli varsinainen, luultavasti ennen kahvilassa käyntiä muotoutunut käsitys Walkersista. Yksi vastaaja tiesi, että ”siellä on nuoria.” Yhdellä oli käsitys, että kahvilat ovat ”rentoa toimintaa.” Vain yhden vastaajan kommentissa kävi ilmi muistikuvat aiemmin Jyväskylässä Katulähetyksen alaisuudessa toimineesta Walkersista:

” sisko kävi joskus vuonna 2000 – 2001 (?) usein jossain sen tapaisessa” (tyttö, 16 – 18 v.)

Kysymys 18 käsitteli asiakkaiden mahdollisesti huomaamia muutoksia Kahvila Lutakon toiminnassa Walkersiin liittymisen jälkeen. Suurin osa (14) ei ollut huomannut mitään muutoksia. Muutama (5) jätti vastaamatta ja muutama (3) vastasi, ettei ollut käynyt kahvilassa ennen Walkersiin liittymistä. Neljä vastasi huomanneensa muutok-

sia. Näitä muutoksia olivat ”astetta rennompia tunnelmia”, ”enemmän kaikkea”, ”pelejä lissää + isommat limut samaan hintaan” ja ”on tullut coolimpi.”



KUVIO 11. Onko asiakas huomannut muutoksia kahvilassa Walkersiin liittymisen jälkeen?

8.5 Kahvilan rooli nuorten perjantai-illan vietossa

Kysymykset 4, 5 ja 9 olivat avoimia ja käsittelivät kahvilan merkitystä nuorille yhtenä perjantai-illan viettotapana. Kysymyksessä 4 halusin tietää, mikä sai vastaajan tulemaan kahvilaan sinä iltana. Jaottelin vastaukset karkeasti kahteen ryhmään: kahvilaan yhteisöllisenä tilana ja kahvilaan fyysisenä tilana. Yhteisöllisyydestä kertoivat vastaukset kavereista, tekemisen puutteesta, bändistä/tulevasta keikasta, aiemmasta kokemuksesta kahvilassa olosta, keikan etubileistä ja isoveljen roolista kahvilaan pyytäjänä. Itse kahvilasta fyysisenä tilana kertoivat vastaukset sisälle lämmittelemään/keikkaa odottamaan pääsystä, Kimblestä, kylmästä ulkoilmasta sekä kahvilassa olon mukavuudesta verrattuna ulkona jonottamiseen. Aineistonkeruullat olivat vastausten perusteella erilaisia: ensimmäisenä, hiljaisempana iltana vastauksissa painottui kavereiden merkitys kahvilaan houkuttelijana, toisena iltana taas bändi ja tuleva keikka olivat syy Lutakkoon ja sitä kautta kahvilaan saapumiselle. Niin tässä kuin muissakin kahvilassa olon merkityksiä kartoittavissa kysymyksissä tuli esille käsite ”laatuai-ka.”

”Kavereiden kanssa tultiin viettämään laatuai-kaa.” (poika, 16 – 18 v.)

Kysymyksessä 5 kartoitin nuorten mielipidettä kahvilan toiminnasta yleensä. Jotta kysymys ei olisi liian yleisluontoinen ja saisin muutakin kuin ”ihan hyvä” – vastauksia, olin laittanut sulkuihin esimerkkejä asioista, joita nuoret voisivat ”arvostella”: kahvilan tarjoamat pelit ja muut viihdykkeet, tuotteet, palvelu, tunnelma... Monien mielestä kahvilan toiminta oli yksinkertaisesti hyvää, ihan hyvää tai loistavasti toimivaa, mutta moni myös antoi tarkempaa palautetta. Mainintoja saivat hyvä tunnelma, palvelu, pelit ja erityisesti flipperi, viihtyisyys, rauhallisuus, tuotteet ja niiden ”ok” hinta ja se, ettei ”tarvitse ujoitella.” Yhden vastaajan mielestä kahvilan toiminta oli ”hurmaavaa.” Kriittisempääkin palautetta tuli musiikkivalikoimaan liittyen, erityisesti raskaampaa musiikkia vaadittiin enemmän. Yleisesti ottaen mielipiteet olivat joko lähes ylistäviä tai asiallisen eritteleviä.

”tunnelma on ihan great ja palvelu pelaa. ei teennäistä tunnelmaa” (tyttö, 16 – 18 v.)

Yhdeksännessä kysymyksessä selvitin, mitä kahvila merkitsee/antaa nuorille. Monissa vastauksissa nousivat taas esiin muut ihmiset ja tätä kautta yhteisöllisyys: hyväksyntä, hyvä fiilis, laatu-aika ystävien kanssa, tutustuminen uusiin ihmisiin. Toisaalta myös kahvila tilana ja konkreettiset asiat siellä saivat mainintoja: kahvila merkitsee vastaus-ten mukaan muun muassa kivaa tekemistä, flipperiaddiktiota, kivoja istuimia, olohuonetta (myös yhteisöllinen merkitys?), erilaista tekemistä, paikkaa minne mennä, lämmittelyä, keikan odotusta ja hauskanpitoa. Kahvilassa ollessa ei myöskään ole tylsää. Yhden vastaajan mukaan kahvila ei kuitenkaan merkitse hänelle mitään ja jotkut eivät olleet vastanneet mitään. Yksi vastaaja oli vastannut nuorisokielellä ”LOL” (= lots of laugh).

”Kuuluu usein keikkailuun, tää on jees.” (tyttö, 13 – 15 v.)

Kysymys 15 käsitteli nuorten muita perjantai-illan viettotapoja kahvilassa olon lisäksi. Tällä kysymyksellä kartoitin osittain asiakkaiden päihteiden käyttöä, mutta myös kahvilan merkitystä nuorille: mille kahvilassa oleminen on vaihtoehto? Jaoin vastaukset karkeasti kahteen ryhmään vastauksista ilmenevän yhteisöllisyyden, sosiaalisen toiminnan, perusteella.

Ensimmäisessä ryhmässä painotettiin yhdessä olemista ja kavereita. Suurin osa vastanneista oli maininnut kavereiden kanssa olon. Aikaa vietettiin kavereiden luona,

bileissä, keikoilla, yökahvilassa ja poikaystävän luona. Muutama maininta tuli kaupungilla olosta ja ”dokaamisesta”, jonka voi tulkita joko yhteisölliseksi tai yksinäiseksi tapahtumaksi. Jotkut vastauksista olivat huumoripitoisia ja nuorisokielisiä kuvauksia perjantai-illasta:

”heilutan persettä ja hengailen ihkujen kanssa!” (tyttö, 16 – 18 v.)

Toisessa ryhmässä taas esille ei tullut muita ihmisiä, vaikkakin esimerkiksi kotona tai matkoilla taatusti ollaan kontaktissa toisiin ihmisiin. Suurelle osalle kavereiden kanssa olon vaihtoehtona oli kotona oleminen.

”möllötän kotona.” (poika, 13 – 15 v.)

Vastausten perusteella kotona soitettiin kitaraa, kuunneltiin musiikkia, istuttiin tietokoneen äärellä, syötiin, nukuttiin ja otettiin rennosti. Yksi maininta tuli mahdollisuudesta viettää perjantai-ilta matkoilla, yksi taas saattoi viettää perjantainsa töissä.

8. 6 Kehittämisehdotukset ja palautteet

Kyselylomakkeen viimeiset kysymykset 19 – 24 olivat avoimia, ja käsittelivät nuorten antamaa palautetta ja kehittämisehdotuksia Kahvila Lutakon ja yleisemmin Jelmury:n/Tanssisali Lutakon toimintaan liittyen. Kysymyksessä 19 kartoitin kahvilan toimintaan liittyviä muutos- tai parannusehdotuksia. Olin laittanut kysymyksen perään sulkuihin esimerkkejä asioista, joita vastaaja voisi ottaa huomioon palautetta antaessaan (palvelu, aukioloajat, tuotevalikoima, pelit ja muut viihdykkeet, sisustus...)

Monien mielestä kaikki on kahvilassa nyt jo niin hyvin, ettei muutoksia tarvita.

” Ei mitään, hyvä boogie.” (tyttö, 16 – 18 v.)

Vastauksista löytyi kuitenkin kaksi asiaa, joihin nuoret olivat erityisesti kiinnittäneet huomiota: kahvilan istuimet ja musiikki. Erittäin monessa vastauksessa kahvilaan vaadittiin lisää sohvia tai muita pehmeämpiä tuoleja.

”Ei mitään, tää on hyvä näin (paitsi sohvat/nojatuolit ois jees)” (tyttö, 13 – 15 v.)

Kahvilassa soitettavan musiikin toivottiin olevan monipuolisempaa ja nuorten toiveita vastaavaa.

”Kaikki on hyvin. Ehkä voisi joskus kysyä mitä musiikkia tykättäisiin kuunnella.”
(poika, 16 – 18 v.)

Yksittäisiä toiveita tuli muutamia. Yksi toivoi kahvilaan ”enemmän ruokaa”, yksi taas tikkareita myyntiin. Yksi ehdotti viihdykevalikoimaan lisättäväksi hedelmäpeliä. Kahvilan pieni tila sai yhden huomion, ja myös aukioloajoista tuli yksi kommentti:

”Voisi olla muinakin kuin perjantai päivinä auki. esim. lauantaina.” (tyttö, 16 – 18 v.)

Kysymys 20 kartoitti henkilökunnan toiminnan ja palvelun tasoa nuorten mielestä. Tässä kohdassa kukaan ei antanut negatiivista palautetta. Suurimman osan mielestä palvelu oli yksinkertaisesti ”hyvää.” Neutraalimmat kommentit olivat ”ok” ja ”ihana jees”, mutta kaikenlaisia ylisanojakin käytettiin: ”erinomaista”, ”great”, ”hienoa.” Palvelu oli myös ”kivaa”, ”kohteliasta”, ”ystävällistä”, ”asiallista” ja ”rentoa.”

”Mukavaa porukkaa!” (tyttö, 16 – 18 v.)

Yhdessä vastauksessa tuli myös ilmi konkreettisesti, miten henkilökunta oli toiminut asiakkaan mielestä myönteisellä tavalla:

”hyvää, saatiin laittaa oma levy soimaan ku pyydettiin näitisti” (tyttö, 16 – 18 v.)

Seuraavassa kysymyksessä halusin saada tietää nuorten toiveita kahvilassa työskentelevien aikuisten käytöksen ja toiminnan suhteen. Olin laittanut kysymykseen jatkoksi esimerkin ”mihin toivoisit aikuisten puuttuvan?” Suurimmalla osalla vastanneista ei ollut tähän mitään ehdotuksia, ja monet myös totesivat nykyisen linjan hyväksi. Yksi vastaaja myös totesi, että kahvilassa ei ole vielä tullut vastaan tilannetta, johon olisi tarvinnut puuttua. Yksi vastaaja käytti toistamiseen moniselitteistä ”LOL” (lots of laugh) – lyhennettä.

Monet vastaajista toivoivat puuttumista mahdollisiin päihteistä johtuviin ongelmiin:

”No jos on ihan perseet joku vetäny niin ehkä ei ois enää asiaa tänne.” (poika, 16 – 18 v.)

Myös henkilökemioiden aiheuttamilla ongelmat ja ”liian villi meno” oikeuttavat aikuiset puuttumaan tilanteisiin:

”Jos porukat rupee haastaa riitaa niin silloin viimestään” (tyttö, 16 – 18 v.)

Mainintoja tuli häiriköintiin, piikittämiseen ja itkemiseen puuttumisesta. Tuli myös toive juttelemaan menemisestä, jos joku on ihan yksin kahvilassa. Lähinnä nuoret toivoivat henkilökunnalta rentoa käytöstä:

”Kunhan ovat ystävällisiä ja uskaltavat jutella ja olla ”asiakkaiden tasolla.” (poika, 16 – 18 v.)

Nuorten muutenkin vastauksissaan korostamat tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden vaateet tulivat myös henkilökunnan käytöstä käsiteltäessä esille:

”kohteliasta ja ottaa kaikki huomioon” (poika, 16 – 18 v.)

Kysymyksessä 22 tiedustelin, minkä ”pelisäännön” nuoret haluaisivat luoda kahvilaan. Suurin osa ei ollut vastannut tai ei keksinyt mitään pelisääntöä. Eräs oli todennut kysymykseen vain ”huoh.” Suurin osa nuorten luomista pelisäännöistä liittyivät paikan avoimeen ilmapiiriin, hyvään käytökseen ja toisten kunnioittamiseen:

”paikka on kaikille ja muita pitää kunnioittaa” (tyttö, 16 – 18 v.)

Kahvilaa fyysisenä tilana toivottiin myös kunnioitettavan:

”Pidetään paikka siistinä ja mukavana” (poika, 16 – 18 v.)

Nuoret esittivät myös toiveita, että huonosti käyttäytyvät asiakkaat voisi heittää ulos ja ettei kahvilaan muodostuisi mitään ”orgioita.” Nuorten vaalimista arvoista kertoivat myös maininnat reilusta pelistä, rehellisyydestä ja tasa-arvosta. Yksi vastaus koski kahvilan viihdykkeitä:

”Flipperiä ei saa omia!” (poika, 16 – 18 v.)

Kysymys 23 koski koko Tanssisali Lutakkoa/Jelmu ry:tä ja nuorten näkemystä siitä, miten toiminnassa otetaan alaikäiset asiakkaat huomioon. Tässäkin annettu palaute oli lähes yksinomaan positiivista. Yksi kriittisempi palaute oli joukossa:

”Välillä ehkä vähän vähätellen muttei paljoa valittamista” (tyttö, 16 – 18 v.)

Vain kolme vastaajaa oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen. Suurimman osan mielestä asia oli hyvin tai ”ihan ok.” Muutama todellinen kehukin oli mukana: ”upee-ta”, ”oikein hyvästi” ja ”todella hyvin ja huolehtivasti.” Limsan myynti sai pari mainintaa. Yksi vastaaja kertoi lukeneensa kysymyksen väärin ja oli kirjoittanut vastauk-seksi oletettavasti toiveitaan Jelmu ry:lle:

”mahd. paljon sallittuja keikkoja ja jos saisi hevimursuja käyttäytyy...” (tyttö, 13 – 15 v.)

Yksi asiakkaista oli myös ottanut huomioon kahvilan ainutlaatuisuuden nuorison ”omana” paikkana:

”Kahvila on ainoa mesta, tai tää on vähänniiQ baari jonne on myös ikäraja” (poika, 16 – 18 v.)

Viimeisessä kohdassa nuoret saivat lähettää vapaamuotoiset terveisensä Kahvila Luta-
kon ja Tanssisali Lutakon henkilökunnalle. Suurin osa terveisistä oli ”moi”- tai ”jat-
kakaa samaa rataa” – tyyppisiä, mutta myös muita huomioita ja toiveita esitettiin: toi-
vottiin lisää hienoja keikkoja ja kaakaon hinnan laskemista 50 senttiin, kerrottiin hen-
kilökunnan olevan ”ihanoja”, kiitettiin lempibändin musiikin soittamisesta, ja todettiin
kahvilatoiminnan olevan ”hienoa työtä/toimintaa.”

”Hyvä että on tällisiä mahdollisuuksia ja paikkoja olemassa!” (tyttö, 16 – 18 v.)

Eräs asiakkaista oli luultavasti jo täyttänyt 18 vuotta, koska kritisoi kahvilassa olevan liikaa teinejä ja alkoholitonta tarjoilua. Huomioita tuli myös työntekijöiden työnkuvas-
ta:

”hihi, varmaa nasta duuni!” (tyttö, 16 – 18 v.)

Positiivisesta ensivaikutelmastakin kertovia kommentteja mahtui joukkoon:

”Täällä oli todella kiva käydä, ja tulen varmasti uudestaan!” (tyttö, 16 – 18 v.)

9 Johtopäätökset

9.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastanneista 26 nuoresta tasan puolet oli tyttöjä, puolet poikia. Tämä kertoo mielestäni realistisesti Tanssisali Lutakon nuoresta asiakaskunnasta. Alun perin oletin, että tyttöjä voisi olla hiukan enemmän, koska oletin kahvilassa ”hengailun” olevan jostain syystä enemmän tyttöjen juttu. Ajattelin yleistä käsitystä naisista sosiaalisempana sukupuolena. Toisaalta taas miehiä pidetään enemmän isoissa kaveriporukoissa viihtyvänä.

Kyselyiltoina Lutakon keikat edustivat raskasta musiikkia, mikä vetää perinteisesti hieman enemmän poikia puoleensa. Jos keikkatarjonta olisi ollut hieman kevyempää rockia, ”fanityttöjä” olisi saattanut olla paikalla huomattavasti poikia enemmän. Toisaalta taas illoista jälkimmäinen keräsi innokkaita faneja kahvilaan, joukossa sekä tyttöjä että poikia. Ensimmäisenä iltana kyselyyn vastanneista taas suuri osa oli kahvilaan muuten vain aikaansa viettämään tulleita, mutta näistä ”kanta-asiakkaistakin” suurin osa oli poikia. Teoriani kahvilasta tyttöjen juttuna siis romuttui.

Poikien kohdalla ikäjakauma oli tasaista. Tytöistä taas hyvin pieni osa oli 13 – 15 -vuotiaita, ja kaikista vastaajista suurin osa oli 16 – 18-vuotiaita tyttöjä. Tätäkin voi ehkä selittää iltojen musiikkitarjonnalla: oletan, että pojat siirtyvät perinteisesti nuorempana kuuntelemaan raskaampaa musiikkia. Nuoremman ikäryhmän edustajia oli paikalla vähemmän luultavasti myös siksi, että heillä on rajatummalla kotiintuloajat. 16 – 18-vuotiaat ovat alaikäisistä luultavasti suurin keikoilla käyvä ryhmä, koska he saa-

vat jo liikkua vapaammin ulkona myös ilta-aikaan. Vastaaajien ikä vaikutti jonkun verran vastauksiin. Oletan, että vanhemmilta asiakkailta tuli laajempia vastauksia siksi, että he ovat elämänsä aikana vastanneet useampiin kyselyihin ja tottuneet antamaan palautetta, samoin kuin ilmaisemaan itseään kirjallisesti.

Suurin osa kyselyyn vastanneista oli kahvilassa ensimmäistä tai toista kertaa. Toisaalta useita kertojakin käyneitä oli monta. Tämän voi selittää ensimmäisen kyselyyllän ”kanta-asiakkaiden” runsaus. Toisena kyselyiltana taas kaikki olivat paikalla nimenomaan tietyn bändin ja keikan takia, joten mukana oli varmasti monia, jotka eivät olleet välttämättä ennen käyneet koko talossa. Kyselystä myös selvisi, että paikalla oli ainakin pari ulkopaikkakuntalaista, pitkän matkan takaa keikkaa katsomaan tullutta henkilöä. Luonnollista on, että kahvilassa useammin käyneiltä löytyi enemmän kehittämis ehdotuksia ja mielipiteitä. Toisaalta taas vähemmän käyneillä oli hallussaan tärkeitä ajatuksia ensivaikutelmaa koskien, mutta myös enemmän ”en mä tiää” – mielipiteitä.

9.2 Yhteisöllisyys

Kahvilassa vallitsevista sosiaalisista suhteista kertoo paljon se, että yli puolet vastaajista kertoi viettävänsä kahvilassa aikaa kaveriporukassa. Neljännes taas mainitsi viettävänsä kahvilassa aikaa parhaan kaverin kanssa. Kukaan ei tunnustanut viettävänsä kahvilassa aikaa yksinomaan yksinänsä. Tämä kysymys tosin saatettiin tulkita joko juuri kyseisen illan tai yleensä ottaen kahvilailan mukaan. Kahvila voidaan kuitenkin näiden vastausten perusteella nähdä paikkana, jonne kokoonnutaan isolla joukolla. Joukon sitoo yhteen juuri tulevan keikan odottelu tai pitkäaikaiset ystävyysuhteet, joissa aikaa vietetään yhdessä monissa paikoissa, kahvilan ollessa vain yksi esimerkki. Joka tapauksessa muut ihmiset tietyllä tavalla ”tekevät” kahvilan, vaikka se fyysisenä tilana jo onkin olemassa.

Uusiin ihmisiin oli kahvilassa tutustunut puolet vastaajista. Heistä suurin osa oli tutustunut toisiin asiakkaisiin, mutta muutama oli tutustunut asiakkaiden lisäksi myös henkilökuntaan. Vastaajat näkevät tutustumisen luultavasti kasvojen tunnistamiseksi ja ehkä nimen tietämiseksi sekä tuttavallisemmaksi jutteluksi. Toisaalta taas kahvilassa ja laajemmin Tanssisali Lutakon keikoilla käyvät nuoret ovat saattaneet muodostaa läheisiäkkin ystävyysuhteita ”keikkatuttavuutena” alkaneista suhteista. Tähän viittaa muun muassa Lehtosen (2007, 29) Keski-suomalaiseen kirjoittama juttu, jossa on haas-

tateltu Kahvila Lutakossa keikkaa odottavia nuoria, jotka asuvat eri puolilla Keski-Suomea ja ovat tutustuneet toisiinsa keikkaharrastuksen kautta.

Suurin osa vastaajista näki kahvilan kaikille avoimena paikkana. Tämä on - turvallisuusseikat ja kahvila nuorison omana paikkana huomioon ottaen – myös kahvilan henkilökunnalle tärkeä arvo. Samoin nuoret monissa vastauksissa kertoivat arvostavansa suvaitsevaista ja tasa-arvoista linjaa, jossa kaikki saavat tulla kahvilaan tiettyjen käyttäytymissääntöjen puitteissa. Toisaalta taas on huomattava, että jotkut vastaajat näkivät ”kuppikuntaisuuden” myös hyvänä asiana: se oli osoitus heidän ”omasta” paikastaan tai nuorten/teini-ikäisten omasta tilasta.

Vaikka paikka on periaatteessa kaikille avoin, on myös otettava huomioon, että kahvilan sijainti osana rockklubia rajaa asiakaskuntaa jonkin verran. Kaikki eivät välitä musiikista tai halua viettää aikaansa ehkä jopa paheellisena pidetyssä paikassa. Luulen, että Kahvila Lutakko on vastannut tietynlaisen, musiikkia kuuntelevan ja jossain määrin ”vaihtoehtoisesti” ajattelevan – ja jopa pukeutuvan – asiakasryhmän tarpeisiin, ja tämä seikka on myös tärkeä asiakkaille, vaikka muunlaisiakaan ihmisiä ei käännytetä pois. Monet asiakkaista vaikuttavat ainakin perjantai-illan ilmeensä perusteella olevan melko rohkeita oman tiensä kulkijoita, jotka tähän omaan kokemukseensa nojaten arvostavat erilaisuuden hyväksyntää ja tahtovat itse olla esimerkkeinä siitä. Toisaalta kuitenkin ”samanhenkinen” porukka on heille tärkeä.

9.3 Päihteet

Kukaan vastaajista ei kertonut vastustavansa kahvilan linjausta ottaa sisälle päihtyneitä nuoria. Tämä kertonee vastaajien suhtautuvan päihteiden käyttöön neutraalisti tai myönteisesti. Erittäin moni kuitenkin huomautti, että kahvilassa tulee pystyä ”seisomaan omilla jaloillaan”, ja että liian humalassa olevat asiakkaat häiritsevät muita. Nuorten mielestä päihteiden käyttöön saa siis puuttua yleisen viihtyvyyden ja turvallisuuden takaamiseksi. Monen mielestä oli hyvä, että päihtyneiden nuorten ei tarvitse talviaikaan olla kylmässä ulkona, ja aikuiset ovat valvomassa, ettei mitään ikävää tapahdu. Tämän voi tulkita niin, että nuoret kokevat kahvilan ilmapiirin ja aikuiset turvallisiksi.

Yli kolmannes vastaajista kertoi, ettei käytä lainkaan päihteitä, joskin muutama näistä oli kokeillut joskus. Pitkästi yli puolet taas vastasivat käyttävänsä alkoholia, tupakkaa

tai molempia. Kukaan ei kertonut käyttävänsä huumausaineita, liuottimia tai lääkkeitä päihdetarkoituksessa. Tämä yllätti, ja mietinkin, ovatko kaikki vastaajat olleet rehellisiä. En missään nimessä oletta, että asiakaskunnassamme olisi varsinaisesti huumeiden ongelmakäyttäjiä. Ottaen huomioon kuinka yleisiä esimerkiksi kannabiskokeilut ovat nuorten keskuudessa, on silti yllättävää, ettei tästä joukosta löytynyt yhtään kokeillutta. Kävi myös mielessä, olisiko vastausvaihtoehtoihin pitänyt laittaa kiistellyt käsitteet ”lievät” ja ”kovat” huumeet. Toisaalta kysymys saattaa olla nuorille niin arkaluontoinen ja he saattavat pelätä kiinnijäämistä, että tämäkään jaottelu ei olisi tuottanut erilaista tulosta. Paras vaihtoehto tietysti on, että kaikki vastaajat ovat olleet rehellisiä, ja yhtään huumeita kokeilluttakaan ei löydy tästä joukosta.

Päihteidenkäyttökerrat vuodessa tai kuukaudessa jakaantuivat laajasti vastaajien kesken. Suurin osa vastaajista kertoi käyttävänsä päihteitä muutaman kerran kuukaudessa, lähes yhtä monet olivat kokeilleet vain muutaman kerran tai käyttivät päihteitä muutaman kerran vuodessa. Kerran viikossa päihteitä käyttäviä oli vain kaksi, ja useita kertoja viikossa käyttävistä suurin osa tarkensi polttavansa tupakkaa. Varsinaisia ongelmakäyttäjiä on tämän kyselyn perusteella asiakaskunnasta hyvin harva, mutta toisaalta päihteiden käyttö muutaman kerran kuukaudessakin on mielestäni paljon erityisesti alaikäiselle henkilölle. Lisäkysymyksenä kiinnostaisi tietää, mistä nämä nuoret päihteensä hankkivat. Kertonee jotain suomalaisesta, myönteisesti alkoholiin suhtautuvasta kulttuurista, että alaikäiset nuoret käyttävät päihteitä saman verran tai enemmänkin kuin keski-ikäinen.

Suurin osa vastaajista kertoi, että kukaan läheinen tai kaveri ei ole ollut huolissaan vastaajan päihteiden käytöstä. Tässä voi olla näkemyseroja siitä, mikä on huolissaan oloa (esimerkiksi onko vanhemmilta saatu toruminen nuoren näkökulmasta huolta vai ”valittamista”). Samoin nuori voi myös kieltää itseltään ongelman kieltämällä muiden ihmisten huolen itsestään. Kuten alussa totesin, muun muassa Jaatisen (2002) tutkimuksessa tuli ilmi, että nuoret eivät näe ongelmia omassa käyttäytymisessään ja kaikki paha tapahtuu aina jollekin muulle. Toisaalta taas voi olla hyvinkin totta, että suurin osa vastaajista on ”normaaleja” nuoria, joiden päihdekäyttäytymisestä lähipiiri ei tiedä/halua tietää tarkalleen, tai joiden päihdekäyttäytyminen on suomalaisessa mitta-kaavassa ”normaalia.”

Vain yksi vastaaja totesi, että Kahvila Lutakossa asiointi on vaikuttanut hänen päihteiden käyttöönsä: hän kertoi, ettei käytä päihteitä kahvilassa ollessaan. Muut eivät olleet huomanneet vaikutusta päihteiden käytössään. Toisaalta on huomattava, että itse kahvilassa ja keikoilla käynti vaikuttaa päihteiden käyttöön: ”pohjia” saatetaan kyllä ottaa juhlan kunniaksi, mutta kahvilassa ja Tanssisalin puolella on valvonnalla ja puuttumisella saatu nuorten päihteiden käyttö erittäin minimaaliseksi. Kahvilassa oleminen siis on päihteiden käytön sillä hetkellä pois sulkeva tekijä ja vaihtoehto jossain muualla olemiselle ja mahdolliselle päihteiden käytölle.

9.4 Walkers

Nuorten tietoisuus Walkersista ja Kahvila Lutakon liittymisestä siihen oli melko vähäistä. Alle puolet oli kuullut kahvilan liittymisestä Walkersiin, vaikka aiheesta oli tiedotettu useassa lehtijutussa, radiossa, paikallistelevisiossa ja internetissä. Suurin osa asiasta tietäneistä oli lukenut uutisen lehdestä. Tämä kertoo siis siitä, että sanoma- ja ilmaisjakelulehdet tavoittavat jonkin verran nuorisoa, mutta eivät läheskään kaikkia. Tiedottaminen oli puutteellista nuorten kannalta, minkä eräs vastaajakin totesi: mainonta ei tavoita nuorisoa. Pari vastaajaa oli saanut tiedon kaverilta tai internetin kautta. Ensi syksynä kahvilan henkilökunnalla onkin tiedossa uusien tiedotusväylien miettiminen: esimerkiksi yhteistyö koulujen kanssa voisi tuoda lisää asiakkaita.

Kahvilan oman tiedottamisen lisäksi Walkersin tiedottamisessa on toivomisen varaa. Suurin osa asiakkaista ei tiennyt Walkersista mitään, ja näin ollen törmäsi asiaan luultavasti vasta nyt ensimmäisen kerran. Parilla oli hatara käsitystä nuorista kahviloiden asiakasryhmänä ja ”rennosta toiminnasta”, mutta vain yksi vastaaja muisti Jyväskylässä 2000 – luvun alussa toimineen, Katulähetyksen ylläpitämän Walkers -kahvilan. Potentiaalisessa Walkers -asiakaskunnassa oli tapahtunut muutamassa vuodessa siis selkeä sukupolvenvaihdos.

Walkersin tuntemattomuus nuorten keskuudessa selittyy luultavasti sillä, että suurin osa Walkers – kahviloista sijaitsee Lounais- tai Etelä-Suomessa. Keski-Suomessa on Walkers – kahviloita Jyväskylän lisäksi vain Jämsänkoskella, Lempäälässä ja Kauhajoella. Kyselyn myötä tuli siis ilmi, että Walkersin tulisi laajentaa tiedottamistaan myös Keski-Suomeen.

Vain neljä vastaajaa oli huomannut muutoksia kahvilan toiminnassa Walkersiin liittymisen jälkeen. Näistäkin konkreettisia huomioita olivat vain limsapullojen koon muutos ja pelien lisääntyminen. Luulen, että monille vastaajista Walkers Lutakon ja sitä aiemmin tilassa toimineen nuorisokahvilan toiminnan ero ei ollut selvä, ja lisäksi vielä yläkerran Tanssisali Lutakon toiminta saattoi sekoittua kahvilan toimintaan harvemmin talossa käyneiden nuorten mielissä. Toisaalta kysely toteutettiin vain noin 1 – 2 kuukautta Walkersiin liittymisen jälkeen, joten muutosten huomaaminen oli varmasti siksikin vaikeaa.

9.5 Kahvilan rooli nuorten perjantai-illan vietossa

Nuoret tulevat kyselyn perusteella kahvilaan lämmittelemään ja odottamaan illan keikkaa tai muuten vain viettämään kavereiden kanssa laatu-aikaa. Muutamalle keskeisessä roolissa tuntuivat olevan myös kahvilan tarjoamat pelimahdollisuudet. Kyselyillat erosivat selkeästi toisistaan: ensimmäisenä iltana oli rennompaa, hengailuun ja kaveri-ihmisiin keskittynyt tunnelma, toisena iltana taas tuleva, odotettu keikka teki tunnelmasta hulttomamman ja erityisemmän.

Nuorten mielipiteet kahvilan toiminnasta yleensä olivat yleisesti ottaen todella positiivisia tai vähintään neutraaleja. Kritiikkiä tuli oikeastaan vain soitettun musiikin yksipuolisuudesta/”huonoudesta.” Tämä saattoi johtua siitä, että ensimmäisenä kyselyiltana kahvilan musiikkivalikoima oli vielä aika suppea, ja toisena iltana asiakasporukka pyysi soittamaan heidän itse paikalle tuomaansa levyä. Varteenotettava toive nuorilta kuitenkin tuli: he haluavat itse vaikuttaa musiikkiin toivomalla tiettyjä levyjä soitettavaksi. Tämä kertoo musiikin tärkeydestä tunnelmanluojana.

Kahvila merkitsee nuorille vastausten perusteella monenlaisia asioita: tärkeiksi nousivat ystävät, uudet ihmiset ja hyvä fiilis, mutta myös konkreettisemmin addiktoituminen flipperiin ja kivat istuimet. Ylipäänsä tärkeää nuorille oli, että on paikka minne mennä ja mahdollisuus lämmittelyyn ja keikan odotteluun. Erityisesti itseäni kosketti vastaus, jossa kahvilan sanottiin merkitsevän ”olohuonetta”, koska se on itse asiassa juuri henkilökunnan tavoite toiminnalle: nuorten oma paikka, kuppila, jollaisia aikuisille asiakkaille on kaupungissa kymmeniä. Tämä ja vastaavat vastaukset olivat jopa yllättäviä siihen nähden, miten vähän aikaa kahvila on tässä muodossaan ollut olemassa.

Vastauksista voi epäsuorasti päätellä, että kahvilalle on ollut tilausta. Ilman sitä nuorilla ei olisi omaa kokoontumispaikkaansa ja he odottaisivat keikalle pääsyä ulkona kylmässä, vaikka porukan yhteisöllisyys olisi esillä sielläkin keikan odotuksen ja fanien yhteen kokoontumisen muodossa.

Suurin osa nuorista vastasi viettävänsä perjantai-iltansa kavereiden kanssa tai kotona. Vastauksista suurin osa oli tavallisia: bileissä, kaupungilla, kotona rentoutuen. Kaverit mainittiin suuressa osassa vastauksia, perhettä taas ei, mutta se oli ehkä epäsuorasti esillä kotonaoloon liittyvissä vastauksissa. Varsinaisesti päihteiden käyttöön viitattiin hyvin vähän. Yksi vastaaja edusti aikuisempaa linjaa kertomalla, että joskus perjantait kuluvat myös töissä. Suurimmalle osalle nuorisosta viikonlopun alku tuntuu kuitenkin olevan omaa ja mukavaa laatu-aikaa, kuten muun muassa edellä mainittu Jaatinen (2000) on huomannut. Huomattavaa on, että muutama vastaaja mainitsi erikseen myös koneella istumisen, ”dataamisen”, perjantai-illan viettotavakseen. Tässäkin tutkimuksessa siis näkyy tietokoneiden vetovoima ja mahdollisuus internetin kautta olla yhteydessä kavereihin.

”istun kotona ja dataan ja syön karkkia.” (poika, 16 – 18 v.)

9.6 Kehittämisehdotukset ja palautteet

Suurin osa vastaajista oli vastaustensa perusteella tyytyväinen kahvilan toimintaan nykyisellään. Iso määrä toiveita liittyi vain jo edellä mainittuun kahvilan musiikkivalikoimaan, sekä sohvien tai muiden pehmeiden istuinten lisäämiseen. Nämä ovatkin varsin oleellisesti viihtyvyyteen vaikuttavia ja toteutettavissa olevia muutosehdotuksia. Myös muita, tuotteisiin liittyviä ehdotuksia voi aivan hyvin harkita toteutettaviksi. Esimerkiksi tikkareiden myynti voisi hyvinkin olla kannattavaa ja lisätä asiakkaiden viihtyvyyttä. Kahvilasta tilana tuli myös kommentti, että se on aika pieni. Tämä on totta, mutta toisaalta pieni tila saattaa olla myös viihtyisyyttä ja turvallisuutta luova elementti. Kukaan ei suoranaisesti, sohvien lisäksi, maininnut mitään ehdotuksia kahvilan sisustamiseen liittyen. Henkilökunnan näkökulmasta kahvila vielä etsii omaa tyyliään, mutta nuorten mielestä paikka siis tuntuu kelpaavan sellaisenaan.

Vaikka olin laittanut kysymyksen perään esimerkin myös aukioloaikojen sopivuudesta, tähän seikkaan tarttui vain yksi vastaaja, joka ehdotti kahvilan auki olemista myös muina päivinä, erityisesti lauantaina. Tämä kertonee siis lähinnä perjantain kiistatto-

masta merkityksestä nuorten juhlimis- ja uloslähtemispäivänä. Toisaalta jo hyvin nuorten arkipäivät ja viikonloputkin saattavat olla toimintaa täynnä: kouluasioita, kavereita, sukulaisia, harrastuksia... Varsinkaan kauempana keskustasta asuvat nuoret eivät ehkä tulisi arki-iltaisin istuskelemaan kahvilaan. Lauantain aukiolo on realistinen ehdotus, mutta saattaa kaatua henkilökuntapulaan: vapaaehtoisia ei aina löydy riittävästi perjantai-illoiksikaan, joten lauantai-illan viettäminen kahvilassa saattaisi olla heiltä liikaa vaadittu. Kukaan ei maininnut perjantain aukioloajoista (18 – 24) mitään, joten nuoret kokevat sen ehkä riittäväksi. Usein pariin viimeiseen tuntiin kahvilassa ei enää tapahdukaan mitään, kun nuoret ovat jo yläkerrassa kuuntelemassa keikkaa tai lähteneet kotiin.

Kahvilan henkilökunnan toimintaan ja asiakaspalveluun nuoret olivat ilahduttavan tyytyväisiä. Mielessä kävi, eikö kukaan ole kehdannut/uskaltanut laittaa kyselyyn negatiivista palautetta, mutta toisaalta uskon, että kahvilan henkilökunta on pidettyä nuorten keskuudessa. Kahvilan aikuiset ovat rentoja ja eivät yleisesti ottaen tuppaudu nuorten juttusille ”väkisin”, mikä on nuorten mielestä kenties erilaista esimerkiksi nuorisotiloihin verrattuna. Kahvilan henkilökunta on myös verrattain nuorta, ja monet opiskelevat/työskentelevät aloilla, joilla nuorten parissa toimiminen on normaalia. Jokaisella on oma tapansa olla kahvilassa ja vuorovaikutuksessa nuoriin. Monet nuoret ehkä myös tietävät niin kahvilan kuin Tanssisali Lutakon henkilökunnan koostuvan vapaaehtoisista, mikä on arvostettu asia. Joillekin pelkästään selvin päin oleva aikuinen perjantai-iltana voi myös olla hämmästyksen aihe.

Melko harva vastaaja osasi mainita toiveitaan kahvilan aikuisten toiminnan suhteen, tai vastata mihin aikuisen tulisi puuttua kahvilassa. Oletettavasti toiminta ja puuttuminen on heidän mielestään nyt toimivaa. Yksi vastaaja mainitsi, että vielä ei ole tullut vastaan sellaista tilannetta, johon olisi tarvinnut puuttua. Tämä on totta. Nuoret eivät välttämättä osaa ajatella, mitä kaikkea voisi sattua ja mitä he siinä tilanteessa toivoisivat aikuisilta. Toisaalta nuoret voivat oikeasti olla myös sitä mieltä, että aikuisten ei ”tarvitse” puuttua mihinkään.

Maininnat, jotka koskivat tilanteita, joihin aikuisten tulisi puuttua, liittyivät lähinnä päihteistä johtuvaan ”liian villiin menoon” tai mahdollisiin tappelutilanteisiin ja häiriköintiin. Nuoret haluavat olla kahvilassa rauhassa ja säilyttää turvallisuudentunteen. Liian humalaiset ikätoverit voivat aiheuttaa kiusallisia tilanteita ja olla muutenkin häi-

riöksi. Yksi vastaaja mainitsi ”piikittämisen” olevan tekijä, johon henkilökunnan tulisi puuttua. Vastaaja saattaa siis nähdä kovien huumeiden käytön olevan potentiaalinen uhka kahvilan rauhalle. Toisaalta voidaan miettiä, tarkoittaako kommentti sitä, että mihinkään pienimuotoisempaan ja vähemmän vaaralliseen toimintaan ei tarvitsisi vastaajan mielestä puuttua.

Nuoret toivoivat henkilökunnalta rentoa ja tasa-arvoista käytöstä ja selkeästi myös empaattista työtettä: maininta tuli itkemiseen puuttumisesta, sekä siitä, että yksinäiselle kahvilassa olijalle voisi mennä juttelemaan. Nämä kuvaavat mielestäni hyvin sitä, että nuoret haluavat kaikkien viihtyvän kahvilassa. Tämä on mielestäni todella ilahduttava asia nykypäivän kylmähenkisessä maailmassa. Huomion arvoinen on myös erään vastaajan toive aikuisten olemisesta ”asiakkaiden tasolla.” Tämä tarkoittanee huumoria, välittömyyttä ja nuorten ja heidän kulttuurinsa ymmärtämistä. Luultavasti kahvilan henkilökunta on jo nyt melko hyvin ”asiakkaidensa tasolla”, koska monessa vastauksessa työntekijöitä on kehuttu rennoiksi ja mukaviksi, ja negatiivista palautetta ei ole juurikaan tullut. Nuoret kuitenkin toivovat rentouden lisäksi kahvilan aikuisilta kykyä kurinpitoon. Tämä vahvistaa esimerkiksi Jaatisen (2000, 112 – 113) tutkimuksen tuloksia: vastuu päihteidenkäytöstä (ja tässä tapauksessa muustakin kurinpidosta) on nuorten mielestä aikuisilla, ja aikuisten tulee tuntea tämä vastuu.

Tulee muistaa, että Walkersin ja Kahvila Lutakon ideologiaan ei kuulu liiallinen nuorten maailmaan mukaan meneminen ja heidän sääntöjensä noudattaminen. Kahvila on tietyllä tavalla työntekijöiden valtakunta, jonne nuoret tulevat käymään. Tämä auttaa myös henkilökuntaa viihtymään työssään: on mukavaa pelata yhdessä korttia ja rupatella niitä näitä sen sijaan, että tarvitsisi olla jatkuvasti juttelemassa nuorille ja etsimässä mahdollisia ”autettavia tapauksia.” Kahvilassa työskentelevien aikuisten ei tarvitse olla muita kuin oman elämänsä edustajia ja tätä kautta ”normaalin” aikuisen mallia nuorille. Kuitenkin henkilökunnan tulee myös seurata tilanteita kahvilassa ja heittäytyä juttelu-uokioihin nuorten kanssa, jos nämä itse ottavat kontaktia. Aikuisilla on valta päättää kahvilan linjauksista, mutta toisaalta ei ole keneltäkään pois, jos nuorten toiveita esimerkiksi soitettavan musiikin suhteen kuunnellaan. Asiakkaat ovat edellytys kahvilan olemassaololle.

Seuraava kysymys jatkoi edellisen linjaa aiheenaan pelisääntöjen luominen kahvilaan. Suurin osa nuorista ei keksinyt tai jaksanut miettiä pelisääntöä, jonka haluaisi luoda

kahvilaan, mutta hyviä ehdotuksiakin tuli jonkin verran. Jo aiemmissa vastauksissa esiin nousseelle solidaariselle linjalle jatkoksi nuoret korostivat edelleen tasa-arvoa ja reilua peliä. Muita on kunnioitettava. Huonosti käyttäytyvät voidaan heittää ulos. Paikka tulee pitää siistinä.

”Kaikki on tervetulleita jotka osaa käyttäytyä” (tyttö, 16 – 18 v.)

Nämä ovat kauniita ajatuksia, jotka toistaiseksi ovat myös toimineet melko hyvin käytännössä. Näitä toiveita toisaalta esittävät luultavasti enemmän vakiokävijät, joiden intresseihin ei kuulu paikan sotkeminen tai muu hölmöily. Sääntöjen noudattaminen vaatinee siis jonkinlaista tunnesidettä tai vähintään arvostusta kahvilaa kohtaan.

Pari konkreettisempaa mainintaa tuli: kahvilassa ei saisi olla ”mitään orgioita” ja flipperiä ei saa omia. ”Orgiat” voivat nuorisokielessä tarkoittaa melkein mitä vain, ja tämä toive oli luultavasti melko huumorilla heitetty. Muissa vastauksissa ei ole ainakaan ilmennyt, että sukupuolten välinen toiminta olisi mennyt liian pitkälle. Toisaalta vakavasti ottaen tämäkin asia täytyy ottaa huomioon nuorten turvallisuuden ja yleisen viihtyvyyden vuoksi. Kielto flipperin omimisesta on erittäin asiallinen, joskaan työntekijät eivät ole työpisteiltään ehkä ehtineet huomata tällaista ongelmaa. Asiaan puuttumiseksi tulee siis luultavasti asettaa jonkinlaiset aikarajat flipperin pelaamiselle, ja myös pystyä valvomaan niitä. Yleisesti ottaen voisi odottaa nuorten voivan hoitaa tällaiset asiat keskenään ja sopusoinnussa, mutta toisaalta monet nuoret eivät välttämättä uskalla mennä huomauttamaan toisille näin pienestä asiasta. Tietysti varsinkin päihtyneiden nuorien kohdalla tästä voi myös aiheutua riitaa.

Pari edellistä kysymystä ovat mielestäni erittäin hyvä pohja konkreettisen kahvilan ”huoneentaulun” laadinnalle. Nuoret eivät oikeastaan vielä tiedä, mikä on kahvilassa sallittua, mikä ei, ja ovat luonnostaan käyttäytyneet niin hyvin, että hyvin harvoin on tarvinnut huomauttaa mistään. On kuitenkin sekä työntekijöiden että asiakkaiden etu, että nämä yhteisesti sovitut säännöt ovat kaikkien nähtävillä. Tästä muodostuu yksi projekti kahvilan työryhmälle vaikkapa kesäloman ajaksi.

Koko Tanssisali Lutakon ja Jelmuryhmän toiminta sai nuorilta kiitosta ja lähes yksinomaan positiivista tai vähintään neutraalia palautetta. Tätä voi verrata Jelmun aikuisten asiakkaiden (n. 18 – 40 v.) antamaan, monesti hyvin kriittiseen ja negatiiviseen

palautteeseen, jota näkee aina silloin tällöin vaikkapa Jelmun internet-sivujen vieraskirjassa. Arvelen, että nuoret ovat yksinkertaisesti tyytyväisempiä ”vähempään.” En tarkoita, että toiminta olisi heitä kohtaan huonoa, vaan että nuorilla vertailukohtia on vähemmän. Jyväskylässä on hyvin vähän paikkoja, missä alaikäiset pääsevät katsomaan keikkoja. Lutakossa keikkoja on lähes ympäri vuoden, suurin osa keikoista on alaikäisille sallittuja ja melko huokean hintaisiakin. Tämän vuoksi monet alaikäiset nuoret arvostavat Lutakkoa syvästi. Vastauksissa mainittiin pari kertaa limsan myyminen, joka on pieneltä tuntuva asia, mutta nähtävästi jäänyt nuorten mieleen huomionosoituksena. Muistan itse alaikäisenä olleeni todella kiitollinen kaikesta, mitä Lutakko tarjosi, eikä mieleeni olisi tullut valittaa henkilökunnan ”tylyydestä” tai vastaavasta, koska sellaiseen ei tullut kiinnittäneeksi huomiota. Tiesin jo hyvin nuoresta pitäen Lutakon henkilökunnan muodostuvan vapaaehtoistyöntekijöistä, ja arvostus toimintaa kohtaan oli jo senkin takia korkealla. Luulen, että monet nykyteinit arvostavat samoja asioita. Monille Lutakon työntekijät saattavat olla jopa ihailun kohde, heidän tekemänsä työ saattaa tuntua jännittävältä ja täynnä glamouria olevalta.

Yksi huomionarvoinen ja asiallinen kommentti liittyi Jelmun toiminnassa ilmenevään hieman vähättelevään asenteeseen teinejä kohtaan. Oikeasti Jelmussa korostetaan nuorten asiakkaiden ja nuorisotyön tärkeyttä, mutta yksittäisten ihmisten kohdalla tämä saattaa välillä unohtua tai hänen käytöksensä voi vain tuntua nuorista vähättelevältä. On muistettava, ettei kaikille nuorten parissa toimiminen ole luontevaa tai miellyttävää, vaikei omasta nuoruudestaan olisi kovin pitkä aika. Ehkä Jelmun olisi syytä enemmän tuoda esille arvostusta nuoria asiakkaita kohtaan. Pelkät ikäraajat keikat eivät sitä välttämättä nuorisolle kerro. Toisaalta kahvilan perustaminen oli jo iso teko nuorison hyväksi, ja myös nuoret vastauksissaan toivat tämän esille.

Jelmu ry:n toiminta sai mainintoja muun muassa huolehtivasta suhtautumisesta nuoriin. Tämä pitää paikkansa. Nuoria pidetään tarkemmin silmällä ja jokaiselle aloittelijalle työntekijälle varmasti teroitetaan mieleen, että nuorista asiakkaista on suurin vastuu. Heidän päihtyneisyyttään ja muuta toimintaa tulee valvoa eri tavalla kuin aikuisen, jonka toimintaan on jossain määrin pienemmät oikeudet puuttua ja jolta voi odottaa paljon enemmän harkintaa ja ”oman pään käyttöä.” Myös keikkojen aikana työntekijät seuraavat tarkasti, etteivät porukan pienimmät litisty isompien alle. Eräs vastaaja taisikin viitata tähän toivomalla, että ”hevimursut” saataisiin käyttäytymään.

Eräs vastaaja totesi, tosin enemmänkin kahvilaan kuin koko Tanssisaliin viitaten, että kyseessä on vähän niin kuin baari, ja tähän paikkaan on myös ikäraja. Nuoret luultavasti kokevat tämän oman paikkansa erittäin tärkeäksi juuri sen takia, että aikuisilta (muilta kuin henkilökunnalta) on sinne periaatteessa pääsy kielletty. Emme tosin yleensä kysele henkilöllisyystodistuksia kahvilan ovella ja alaikäisten seurassa oleva täysi-ikäinen henkilö voi totta kai tulla kahvilaan, mutta yleisesti ottaen pyrimme pitämään kahvilaa vain teinejä varten.

Nuoret olivat käyttäneet ahkerasti viimeisenä kysymyksenä ollutta mahdollisuutta lähettää terveisiä Kahvila Lutakon ja Tanssisali Lutakon henkilökunnalle. Terveisistä ilmeni tyytyväisyys toimintaa kohtaan. Jotkut terveisistä olivat erittäin hauskoja ja niistä ilmeni tuttavallinen ja rento suhtautuminen talon aikuisia kohtaan. Erinäisiä toiveita esitettiin myös, lähinnä tarkemmin määrittelemättömiä ”hienoja” keikkoja toivottiin lisää. Myös melko epätodennäköisesti toteutuva kaakaon hinnan laskeminen oli toiveissa.

Yksi kommentti liittyi henkilökunnan työhön, jonka oletettiin olevan ”nasta duuni.” Tämä kommentti saattoi olla tosissaan heitetty siihen nähden, että varmasti joillain nuorilla on aikeissa tulla ”isona” vapaaehtoiseksi Lutakkoon. Henkilö saattaa myös olettaa, että kyseessä on palkkatyö, mikä kieltämättä olisi työntekijän näkökulmasta melkein liian mukavaa työtä rahan ansaitsemiseksi. Tietysti kommentti saattoi olla myös ironiaa: joidenkin nuorten mielestä on varmasti hämmästyttävää, miten työntekijät jaksavat viettää viikonloppuillansa vastaavassa hommassa – ja vieläpä ilmaiseksi.

9.7 Vastauksia tutkimusongelmiin

Sain mielestäni kyselytutkimuksellani melko hyvät ja kattavat vastaukset tutkimusongelmiini. Kyseessä oli ensimmäinen aiheesta tehty tutkimus, joten kysymysten ja vastausten yleisluonteisuus on mielestäni perusteltua. Yhteenvetona totean, että:

1. Nuoret ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä kahvilan toimintaan ja arvostavat sitä yhtenä harvoista alaikäisille tarkoitetuista ajanviettopaikoista. Nuorille kahvila merkitsee lähinnä mahdollisuutta viettää aikaa kavereiden kanssa rennossa ilmapiirissä sekä mahdollisuutta odotella illan keikkaa lämpimässä ja samanhenkisten ihmisten parissa.

2. Suurimmat kehitysehdotukset koskevat kahvilan musiikkivalikoiman laajentamista ja asiakkaiden mielipiteiden kysymistä soitettavasta musiikista, sekä pehmeiden istuinten/sohvien lisäämistä kahvilan sisustukseen. Nuoret toivoivat myös muun muassa tikkareiden tai muun syötävän lisäämistä kahvilan tuotevalikoimaan, ja flipperin omissa estämistä.

3. Nuorilla ei ole selkeää käsitystä Walkers-kahviloista ja niiden toiminnasta. Harvat nuoret ovat myöskään huomanneet muutoksia kahvilan toiminnassa Walkersiin liittymisen jälkeen. Konkreettisin huomio tuli limsapullojen koon suurenemisesta. Walkers Suomen tulisi lisätä tiedottamista Keski-Suomen alueella ja nuorten suosimissa medioissa. Myös Walkers Lutakon omaa tiedottamista ja mainontaa tulee lisätä.

4. Kahvila Lutakolla/Walkers Lutakolla ei ole toistaiseksi kovin suurta suoranaista merkitystä nuorten perjantai-illan viettoon ja päihdekäyttäytymiseen. Toisaalta nuori tekee valinnan illan/muutaman tunnin päihteettömyydestä jo tullessaan kahvilaan, jossa ei voi käyttää päihteitä. Kahvilalla on jo pieni ”vakioasiakaskunta” jolla on mahdollisuus kasvaa entisestään toiminnan jatkuessa.

10 Pohdinta

Jyväskylän ja lähiympäristön nuorilla on kova ajanviettopaikkojen tarve. Tarvitaan varsinkin paikkoja, jossa ei tarvitse tehdä mitään erityistä tai ostaa mitään voidakseen olla paikan päällä. Kahvila Lutakko, joka nyttemmin toimii lähinnä perjantai-iltaisina Walkers-kahvilana, on tullut osaltaan täyttämään tätä tarvetta. Asiakaskunta on tähän asti koostunut lähinnä Tanssisali Lutakon keikoille tulevista nuorista, jotka ovat olleet mielissään päästessään sisälle lämmittelemään ulkona jonottamisen sijaan. Muutamana iltana paikalla on myös ollut nuoria, jotka ovat tulleet muuten vaan viettämään aikaa kahvilaan. Tämä on ollut todella hieno juttu siihen nähden, että kahvilan mainonta ei tammi-helmikuun melko näkyvästä julkisuudesta huolimatta ole tavoittanut nuorisoa kovin hyvin.

Kahvila Lutakolla on hyvät mahdollisuudet muodostua nuorille tärkeäksi omaksi paikaksi, ”olohuoneeksi.” Se vaatii kuitenkin pitkäjänteistä työtä ja toiminnan kehittämistä. Tein opinnäytetyöni tästä aiheesta juuri kahvilan kehittämistä silmällä pitäen. Oli

kiinnostavaa saada ensimmäiset viralliset asiakaspalautteet jo yli vuoden toimineen kahvilan asiakkailta. Samoin alaikäisten asiakkaiden antama palaute Jelmury:n toiminnasta yleisesti ottaen on arvokasta koko talon toimintaa ajatellen. Tärkeää jatkossa onkin olla sanojensa mittainen ja ottaa nuorten toiveet ja mielipiteet tosissaan. Oikeaan kehittämistyöhön nähden opinnäytetyössäni tekemäni tulosten kirjaaminen ja analysointi on vielä ollut helppoa.

Tutkimuksessa käyttämäni kyselylomake ei ollut täydellinen tarkoitukseensa: jotkut kysymykset olivat liian samankaltaisia ja joistain puuttui sopivia vastausvaihtoehtoja. En ollut myöskään jaotellut kysymyksiä teemoihin, mikä olisi voinut tehdä lomakkeesta selkeämmän. Kaikilla vastaajilla ei ollut selkeää kuvaa Kahvila Lutakon/Walkers Lutakon ja Jelmury:n työnjaosta, mitä en ihmettele. Tähän liittyen olisin voinut laittaa lomakkeeseen jonkinlaisen infolaatikon. Vastauksista päätellen nuoret kuitenkin ymmärsivät, mitä heiltä kysyin. Vastaukset eivät yleisesti ottaen olleet kovin pitkiä tai muutenkaan innokkaita, mutta tärkeimmät asiat tulivat selville. Nuoret myös suhtautuivat kyselyn täyttämiseen uteliaan positiivisesti tai vähintään neutraalisti. Oli tärkeää, että ketään ei pakotettu täyttämään lomaketta. Näin ollen vastaukset olivat ehkä rehellisempiä. Toisaalta taas vastauksissa oli kritiikkiä niin vähän, että mietin olimmeko todella onnistuneet toiminnassamme niin hyvin vai eivätkö nuoret vain kehdanneet antaa rehellistä palautetta. Yleisesti ottaen olen tyytyväinen siihen, että uskalsin tehdä tutkimukseni nuorten mielipiteistä. Aikuisten mielipiteiden tutkiminen koetaan mielestäni yleisesti ottaen ”helpommaksi”, koska silloin tutkija ja tutkittavat niin sanotusti puhuvat yhteistä kieltä. Tämä tutkimukseni kuitenkin osoittaa, että kyseisen ikäisiltä nuorilta voi jo rohkeasti kysyä mielipiteitä heihin liittyvistä asioista. Tämä olisi tärkeää nuorten yhteiskunnallisen passivoitumisen estämiseksi. Mielestäni nuoria kuuntelemalla ja heidän mielipiteensä huomioon ottamalla nuoret saadaan uskomaan vaikutusmahdollisuuksiinsa.

Kyselytutkimuksen pohjalta voimme ainakin kahvilan työporukan kanssa luoda yhteiset pelisäännöt kahvilaan, sekä tiedoksi asiakkaillemme että muistutukseksi itsellemme. Kahvilan on tarkoitus jatkossakin olla ”meidän”, työntekijöiden paikka, jossa olemisen perjantai-iltaisina ei saa alkaa muistuttamaan liiaksi ”oikeaa” työtä. Toisaalta taas vastuu nuorista ja vuorovaikutuksen kehittäminen asiakkaita kohtaan on jokaisen työntekijän tehtävä. Tutkimukseni jälkeen tiedämme, mitä nuoret pääpiirteittäin toivovat kahvilassa työskenteleviltä aikuisilta. Tiedämme myös asioita, joita tulee pitää

silmällä. Esimerkiksi kahvilan ilmapiirin säilymistä suvaitsevaisena ja oikeudenmukaisena tulee vaalia. Samoin nuorten päihteidenkäyttöä tulee seurata ja pitää ehdottomasti huoli siitä, että tiloissamme ei käytetä päihteitä. Tämä vaatii entistä enemmän työntekijöitä ja oikeanlaista asennetta sekä työtöitä. Kyselystä tuli ilmi, että nuorten asiakkaidemme päihteiden käyttö ei ole erittäin huolestuttavaa: kukaan kyselyyn vastanneesta 26 nuoresta ei tunnustanut käyttävänsä huumausaineita ja monet nuorista eivät käytä mitään päihteitä. Toisaalta kyselyssä toistunut alaikäisen ihmisen muuttaman kerran kuussa tapahtuva päihteiden (päihtymishakuinen?) käyttö ei ole – tai sen ei pitäisi olla – mielestäni aivan normaaliakaan.

Kahvilalla ei – ainakaan vielä – ole nuorten omien sanojen mukaan vaikutusta heidän päihteidenkäyttöön tai käyttämättömyyteen. He myös keksivät monia muita tapoja viettää perjantai-iltaa, ja suurin osa tavoista on täysin vaarattomia ja tervehenkisiä: kavereiden kanssa oleminen, kotona löhöäminen... Kahvilassa käyvät nuoret ovat kuitenkin valvovien silmien alla niin päihteiden kuin muidenkin huolta herättävien asioiden suhteen. Tällä on siis jonkinlainen epäsuora vaikutus myös päihteidenkäyttöön. Kahvilan viesti nuorille on, että heistä ja heidän turvallisuudestaan välitetään. Toivon, että tämän tutkimuksen ja ennen kaikkea sen pohjalta tehtävän kehittämistyön viestinä on, että nuoria asiakkaitamme myös kuunnellaan ja arvostetaan. Kuten vastauksista käy ilmi, Lutakossa käyvät nuoret ovat solidaarisuutta ja rauhaa rakastavia ihmisiä, joilla on kypsiä mielipiteitä, mutta joilla on samalla tallella myös nuoruuden kapina ja ”hulluus.”

Luvussa 4.1 mainitsemani Eräsaaren (2007) määritelmät yhteisöllisyydelle (aika, tila ja pysyvyys) toteutuvat sekä aikaisempien havaintojeni että tutkimukseni perusteella jossain määrin myös Kahvila Lutakossa. Kahvila on auki lähestulkoon joka perjantai, välillä myös muina iltoina, noin kello 18:sta puoleenyöhön. Kahvilan tila on pieni, mutta ehkä juuri siksi yhteisöllisyyttä luova. Tilaa pystyy valvomaan helposti, ja nuoret myös tutustuvat toisiinsa kenties helpommin, kun ei ole mahdollisuutta mennä istumaan omiin pieniin porukoihin kauaksi muista. Tila on Jelmun vapaaehtoisten ja muiden talkoolaisten itse sisustama, joten siinä näkyy myös nuorten kädenjälki. Tilaa voidaan helposti kuitenkin kehittää muun muassa tämän tutkimuksen pohjalta enemmän asiakkaidensa näköiseksi paikaksi. Nuoret toivoivat kahvilaan enemmän sohvia tai muita pehmeitä istuimia kodikkuutta luomaan, mutta paljon muuta huomauttamista

ei kahvilan fyysisestä tilasta ollut. Vain yksi asiakas totesi kahvilan olevan ”aika pieni” – kahvila lienee muiden mielestä siis melko sopivan kokoinen.

Eräsaaren (2007) mainitsemista yhteisöllisyyden määreistä viimeinen, pysyvyys on hieman ristiriitainen seikka nuorisokahvilan kannalta. Toisaalta samaan tilaan kokoontuu useinkin samoja nuoria ja työntekijöitä, ja tietyllä tavalla sekä työntekijöille että asiakkaille kahvilassa olo on rutiininomaista. Toisaalta kuitenkin kahvilan tarkoitus on olla nuorille mukava ja jopa yllätyksiä tarjoava paikka, esimerkkinä keväällä 2006 erään suositun yhtyeen jäsenten vierailu kahvilassa ennen keikkaa. Kahvilaille on tietyt pelisäännöt, mutta toisaalta illan tapahtumia ei voi koskaan ennustaa etukäteen.

Jonkinasteisesta yhteisöllisyyden kokemuksesta huolimatta kahvilan asiakkaat eivät ole kovin vakiintunut porukka. Toki vakioasiakkaitakin löytyy, mutta myös yläkerran bänditarjonta vaikuttaa kahvilan asiakkaisiin: hip hop – keikoille tulevat nuoret ovat kokemukseni mukaan erilaisia asiakkaita verrattuna Tanssisali Lutakon tutumpiin asiakkaisiin, eli rockia, punkia ja metallia kuunteleviin nuoriin. Lutakossa harvemmin käyville ei ole muodostunut välttämättä samanlaista ”kunnioitusta” taloa ja sen henkilökuntaa kohtaan kuin useammin käyville. Myös suhde päihteisiin ja itse keikkailtaan on erilainen: hip hop – nuoret tuntuvat tulevan paikalle enemmän bileiden toivossa, kun rokkarit taas tulevat nimenomaan tietyn bändin ja keikkoihin kuuluvan vakioporukan vuoksi, jolloin päihteiden käyttö ei ole ainakaan pääasia. Poikkeuksia tietysti löytyy molemmista ”ryhmistä.” On kuitenkin mukava, että jo illan musiikkitarjonnasta riippuen kahvilassa käy todella erilaisia nuoria – näin aikuisetkin saavat näkökulmaa eri nuorisokulttuureihin eikä paikasta tule pienen piirin suljettua ajanviettopaikkaa.

Nuorisokahvila on jo vajaan vuoden toimineena omalta osaltaan vaikuttanut yhteisöllisyyden muodostumiseen: nuoret hakeutuvat kahvilaan tapaamaan toisiaan ja jakamaan yhteistä intressiään elävään musiikkiin. Eri puolilta Keski-Suomea paikalle saapuvat nuoret ovat tutustuneet toisiinsa lempiyhtyeidensä keikoilla, ja ystävyystyö on tullut myös keikkojen ulkopuolinen asia. (Lehtonen 2007, 29.) Vapaaehtoistyöntekijänä tekemieni havaintojen perusteella – ja myös tutkimukseni ilmi tuomana – monille näistä nuorista päihteet vaikuttavat olevan toisarvoinen tai jopa kokonaan omaan elämään kuulumaton asia.

Jatkotutkimusaiheita työni pohjalta nousi runsaasti: tarkennusta kaipaisivat muun muassa Lutakon nuorten asiakkaiden päihteidenkäyttö ja päihteitä koskevat asenteet, nuorten kokemus yhteisöllisyydestä ja ”omista paikoistaan” viettää vapaa-aikaa jne. Tällainen yleisempikin tutkimus olisi hyvä toteuttaa muutaman vuoden kuluttua: miten asiat ovat muuttuneet ja onko toiminta kehittynyt? Sekä kahvilan että ylipäänsä Jelmury:n vapaaehtoistyöntekijät ovat myös hyvä tutkimuskohde: mitä vapaaehtoistyö nuorten ja musiikin parissa antaa, mitä arvoja työntekijöillä on... Erittäin mielenkiintoinen aihe sosiaalialan/sosiaalityön koulutuksen kannalta olisi tutkia Jelmury:n työllistämien työttömien nuorten kokemuksia työharjoittelustaan yhdistyksessä.

Lutakkoon liittyen on tällä hetkellä tekeillä pari tutkimusta: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitoksen opiskelija Sanna Oksa tekee kandintyönään haastattelututkimusta aiheesta ”Mitä nuoret oppivat Tanssisali Lutakossa?” Hän tutkii muun muassa millaisia arvoja nuorille välittyy ja millaisena vapaaehtoistyö näyttäytyy nuorille. Humanistisen ammattikorkeakoulun Korpilahden yksikön kulttuurituottajaopiskelija Anna Komppula, joka on myös Walkers Lutakon toimintavastaava, taas tekee opinnäytetyönään tutkimuksen Jelmury:n vapaaehtoistyöntekijöistä.

Opinnäytetyöprosessiani voisi kuvailla erittäin pitkäksi ja jopa tuskaiseksi, koska näkökulmani asiaan ja jopa aiheen rajaaminen vaihtuivat moneen kertaan. Muutenkin työn eteneminen oli välillä erittäin hidasta. Myös työn tekeminen yksinään oli asia, joka sai välillä mielen matalaksi: jos olisin valinnut toisen aiheen, olisin voinut tehdä työni parin kanssa. Olisin saanut jatkuvasti jutella asiasta parin kanssa, saanut uusia näkökulmia ja tsemppausta. Työni olisi kenties valmistunut nopeammin. Toisaalta taas parin kanssa työskennellessä olisi myös täytynyt tehdä monia kompromisseja ja suunnitella ajankäyttöään tarkemmin.

Monessa vaiheessa työskentelyä olin epäröinnistäni huolimatta erittäin onnellinen siitä, että teen opinnäytetyöni itselleni tärkeästä aiheesta ja omalla tavallani. Koen, että valitsemani aihe kehitti minua ammatillisesti juuri siihen suuntaan, josta olin eniten kiinnostunut: nuoren asiakasjoukon mielipiteet ja tarpeet vapaa-aikaan liittyen tulivat selville, ja koen, että ehkäisevän ja etsivän nuorisotyön tietämykseni laajeni paljon. Oli hienoa tehdä tutkimusta aiheesta, jota ei ole aiemmin erityisemmin tutkittu, eikä varsinkaan juuri tässä nuorisokahvilassa. On myös mukava tietää, että työlläni on tarkoitus ja tulokset ovat hyvinkin konkreettisesti sovellettavissa kahvilan kehitystyöhön.

Varsinkin aineistonkeruuvaiheessa koin suuria onnistumisen hetkiä lukiessani palautetta: vaikka olin varautunut myös kriittiseen palautteeseen ja asennoitunut erittäin realistisesti nuorten näkemykseen työskentelystä, oli mahtavaa lukea myönteistä palautetta. Jo tähän mennessä olemme joidenkin mielestä onnistuneet tehtävässämme tehdä Kahvila Lutakosta nuorten olohuone. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin kohti uusia suunnitelmia ja entistä parempaa kahvilaa.

LÄHTEET

Aloitteellisuus ja osallistuminen yhteiskunnan uudistamisessa. 1994. Helsinki: Painatuskeskus.

Aseman lapset ry. Aseman lapset ry:n internet-sivut. Viitattu 7.2.2008.
<http://www.asemanlapset.fi/>

Ehkäisevän päihdetyön käsikirja. Alkoholi, huumeet ja tupakka. 1999. Toim. J. van der Stel & D. Voordewind. Jyväskylä: Gummerus.

Eräsaari, L. 2007. Julkista sektoria on tehostettu yhteisöllisyyden kustannuksella. Helsingin Sanomat 19.11.2007.

Eskola, A. & Kurki, L. 2001. Johdannoksi. Teoksessa Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Toim. A. Eskola & L. Kurki. Tampere: Vastapaino, 10.

Hautamäki, A., Lehtonen, T., Sihvola, J., Tuomi, I., Vaaranen, H. & Veijola, S. 2005. Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus.

Helander, V. 1998. Kolmas sektori. Saarijärvi: Gummerus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1998. Tutki ja kirjoita. 3. – 4.p. Helsinki: Kirjayhtymä.

Hyypä, M.T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jaatinen, J. 2000. Viattomuuden tarinoita. Nuoret päihdekulttuurinsa kuvaajina. Stakes, raportteja 251. Saarijärvi: Gummerus.

Jaatinen, J. 2002. Päihteiden käyttö nuorten näkökulmasta. Teoksessa Asuinalue ja päihdehaitat. Arviointitutkimus ehkäisevästä paikallistoiminnasta Tikkurilassa ja Myllypurossa. Toim. M. Holmila. Helsinki: Stakes, Tutkimuksia 122, 99, 101.

Jaatinen, J., Haavisto, K. & Mustalampi, S. 2002. Nuorisoon liittyvä ehkäisevä päihdetyö Tikkurilassa. Teoksessa Asuinalue ja päihdehaitat. Arviointitutkimus ehkäisevästä paikallistoiminnasta Tikkurilassa ja Myllypurossa. Toim. M. Holmila. Helsinki: Stakes, Tutkimuksia 122, 176, 178.

Kahvilahankkeen toimintasuunnitelma 2007. Jyväskylän elävän musiikin yhdistys Jelmu ry.

Kivelä, J., Luomala, A., Näsi, S., Pyykkönen, M., Siisiäinen, M. & Virtanen, A. 2002. Johtopäätöksiä ja suosituksia. Teoksessa Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina –

tutkimus jyvaskyläläisistä yhdistyksistä. Toim. M. Siisiäinen. Helsinki: Hakapaino, 173.

Koskiahho, B. 2001. Sosiaalipolitiikka ja vapaaehtoistyö. Teoksessa Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Toim. A. Eskola & L. Kurki. Tampere: Vastapaino, 16 – 17.

Kurikka, P. 1999. Ruohonjuurella suhisee – paikalliset nuorisoyhdistykset osana kolmatta sektoria. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.

Kurki, L. 2001. Kasvaminen palvelutehtävään. Sosiaalipedagoginen katse vapaaehtoistyöhön. Teoksessa Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Toim. A. Eskola & L. Kurki. Tampere: Vastapaino, 83, 86.

Kylmänen, P. 2005. Kun kaikki muutkin... Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Helsinki: Tammi.

Laatutähteä tavoittelemassa. Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit. 2006. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes, Päihdetyö-ryhmä. Viitattu 4.7.2007. http://neuvoa-antavat.stakes.fi/NR/rdonlyres/EC80AF22-E280-498B-A05B-B1839EA118DF/0/laatutahta_tavoittelemassa.pdf

Lehtinen, S. –T. 1997. Vapaaehtoistoiminta – kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön. Helsinki: Kansalaisareena.

Lehtonen, A. 2007. Kahvilan väki valtaa eturivin. Keski-suomalainen 1.12.2007, 29.

Lehtonen, H. 1990. Yhteisö. Tampere: Vastapaino.

Leimio-Reijonen, S. 2002. Valistuksesta vastuunottoon. Tutkimus sosiokulttuurisesta innostamisesta, ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen toteuttamisesta nuorten parissa. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. Helsinki.

Lund, P. 2006. Torjuttu toivottomuus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Nuoret ja päihteettömyys. 2006. Terveys-sanomat 12, 1, 14 – 15.

Nuorisotilojen aukioloajat syksyllä 2007. Jyväskylän kaupunki, Nuorisoasiainkeskus. Jyväskylän kaupungin internet-sivut. Viitattu 4.12.2007. <http://www.jyvaskyla.fi>, Palvelut, Nuoriso/Laturi, Nuorisotilat, Nuorisotilojen aukioloajat.

Nuorten päihteettömyyden edistäminen. Kuopion yliopiston internet-sivut. Viitattu 14.4.2008. <http://www.uku.fi/>, Tutkimus, Väitökset, Väitöskirjat ja –tiedotteet vuosi 2007, Nuorten päihteettömyyden edistäminen.

Näsi, S., Kivelä, J. & Virtanen, A. 2002. Yhdistysten talous, taloudenpito ja tilivelvollisuus. Teoksessa Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina – tutkimus jyvaskyläläisistä yhdistyksistä. Toim. M. Siisiäinen. Helsinki: Hakapaino, 87.

Palolahti, S. 2004. Alkoholien ongelmakäytön ehkäisyä etsimässä. Ehkäisevä päihdetyö kokonaisvaltaisessa viitekehyksessä. Raportti julk. 9.3.2004. Viitattu 5.7.2007.
http://www.hel.fi/wps/wcm/resources/file/ebf7a74a00194fd/alkoholin_ongelmakayton.pdf

Puuronen, V. 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.

Soikkeli, M. 2001. Huume politiikka. Teoksessa Huumetyö. Toim. R.Piisi. Helsinki: Tammi, 19.

Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineistot 2008. Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan internet-sivut. Viitattu 2.4.2008.
<http://www.valt.helsinki.fi/staff/psaukkon/tutkielma/Tutkimusmenetelmat.html>

Walkers-toiminta 2008. Aseman lapset ry:n internet-sivut. Viitattu 7.2.2008.
<http://www.asemanlapset.f>, Walkers-toiminta.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje

19.2.2008

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyöhöni liittyen kyselytutkimuksen Tanssisali Lutakon nuorisokahvilatoiminnasta. Kerään tutkimusaineistoni helmi-maaliskuussa 2008 kahvilan aukioloaikana nuorisokahvilan asiakkailta. Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa kahvilan nuorten asiakkaiden mielipiteitä kahvilan toiminnasta sekä kehitysehdotuksia kahvilan tulevaisuutta ajatellen. Lisäksi selvitän nuorten perjantai-illan viettotapoja ja mitä käsityksiä nuorilla on Walkers-kahvilatoiminnasta, johon Kahvila Lutakko liittyi mukaan 1.2.2008.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä vastaajien henkilöllisyys tule selville missään vaiheessa tutkimusta. Mikäli olet kiinnostunut tutkimuksen tuloksista, valmis opinnäytetyö löytyy loppukevästä 2008 osoitteesta <http://www.kirjasto.jypoly.fi/> ->Opinnäytetyöt ->Elektroniset opinnäytetyöt ->AMK-tutkinto Sosiaali- ja terveystieteiden -> tekijä Anniina Tourunen.

Jos sinulla on kysyttävää tutkimuksesta, voit ottaa minuun yhteyttä sähköpostitse: anniina.tourunen.sso@jamk.fi.

Ystävällisin terveisin,

Anniina Tourunen

Liite 2. Kyselylomake

KAHVILA LUTAKON ASIAKASKYSELY

Vastaa jokaiseen kohtaan itsenäisesti. Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti. Vaihtoehtokysymyksissä ympyröi oikea vaihtoehto/kirjain oikean vaihtoehdon kohdalta.

1. Ikäsi? a) alle 13 v. b) 13 – 15 v. c) 16 – 18 v. d) yli 18 v.

2. Sukupuolesi? a) tyttö b) poika

3. Oletko käynyt aiemmin Kahvila Lutakossa?

a) En ole b) Olen käynyt kerran aikaisemmin c) Olen käynyt kahvilassa 3 – 5 kertaa

d) Olen käynyt kahvilassa yli 5 kertaa

4. Mikä sai sinut tulemaan kahvilaan tänään?

5. Mitä mieltä olet kahvilan toiminnasta yleensä? (kahvilan tarjoamat pelit ja muut viihdykkeet, tuotteet, palvelu, tunnelma...)

6. Kenen kanssa vietät aikaa kahvilassa?

a) Parhaan kaverin
sa aikaa yksin

b) Kaveriporukan

c) Vietän kahvilassa aikaa yksin

7. Oletko tutustunut kahvilassa uusiin ihmisiin?

a) Olen, toisiin asiakkaisiin
kijöihin

b) Olen, kahvilan/Tanssisali Lutakon työntekijöihin

c) Muihin, kehen?

d) En ole tutustunut kahvilassa uusiin ihmisiin

8. Onko kahvila mielestäsi

- a) avoin kaikille b) tietyn porukan oma paikka/”kuppikunnittunut”?

9. Mitä kahvilassa käyminen sinulle merkitsee/antaa?

10. Mitä mieltä olet kahvilan linjasta ottaa sisälle myös päihtyneitä nuoria?

11. Käytätkö itse päihteitä?

- a) En käytä päihteitä b) Käytän alkoholia/tupakkaa/molempia
c) Käytän (lisäksi) huumausaineita/liuotainaineita/lääkkeitä päihtymistarkoituksessa

12. Jos käytät päihteitä, kuinka usein käytät niitä?

- a) Olen kokeillut muutaman kerran b) Muutaman kerran vuodessa
c) Muutaman kerran kuukaudessa d) Noin kerran viikossa e) Useita kertoja viikossa

13. Onko joku läheisesi tai kaverisi ollut huolissaan päihteiden käytöstäsi tai ehdottanut, että vähentäisit sitä?

14. Onko Kahvila Lutakossa asiointi vaikuttanut päihteiden käyttösi/käyttämättömyyteesi, ja jos on, niin miten?

15. Miten vietät yleensä perjantai-iltasi? (jos et ole Kahvila Lutakossa.)

16. Kahvila Lutakko liittyi Walkers-nuorisokahvilaketjuun 1.2.2008. Oletko tietoinen tästä asiasta?

- a) En ollut tietoinen asiasta

b) Olen, kuulin asiasta

kaverilta
nalta

perheenjäseneltä

opettajalta/koulun henkilökun-

radiosta/tv:n kautta

luin lehdestä

internetin kautta

muuta kautta, miten?

17. Minkälainen käsitys sinulla on Walkers-kahviloista ja niiden toiminnasta?

18. Oletko huomannut muutoksia Kahvila Lutakon toiminnassa Walkersiin liittymisen jälkeen?

19. Mitä muutos- tai parannusehdotuksia sinulla on kahvilan toimintaan liittyen? (palvelu, aukioloajat, tuotevalikoima, pelit ja muut viihdykkeet, sisustus...)

20. Millaista henkilökunnan toiminta ja palvelu kahvilassa mielestäsi on?

21. Minkälaista käytöstä/toimintaa toivoisit kahvilassa työskenteleviltä aikuisilta?
Esim. Mihin toivoisit aikuisten puuttuvan?

22. Minkä ”pelisäännön” haluaisit luoda kahvilaan?

23. Miten koko Tanssisali Lutakko ja sitä ylläpitävä Jelmu ry. mielestäsi ottaa huomioon alaikäiset asiakkaansa?

24. Vapaamuotoiset terveisesi Kahvila Lutakon ja Tanssisali Lutakon henkilökunnalle?

Kiitos vastauksestasi! Antamasi tiedot käsitellään luottamuksellisesti.